

Алфавітно-предметний покажчик до рішень і висновків Конституційного Суду України (1997-2011)

Алфавітно-предметний покажчик до рішень і висновків Конституційного Суду України (далі — Покажчик) має на меті допомогти читачам працювати з зазначеними актами, максимально швидко знаходити потрібну інформацію, у тому числі правові позиції Конституційного Суду України з того чи іншого питання.

Покажчик складено до рішень і висновків Конституційного Суду України, прийнятих у 1997–2011 роках. За цей час єдиний орган конституційної юрисдикції України прийняв 263 рішення та надав 21 висновок.

Покажчик розрахований на широке коло користувачів: юристів, студентів юридичних навчальних закладів, працівників органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також усіх, хто цікавиться питаннями теорії і практики конституціоналізму, конституційного права, захисту прав і свобод людини тощо. З огляду на це під час розробки Покажчика особлива увага приділялася його структурі з тим, щоб формулювання були зрозумілими, а користування — зручним.

Покажчик складено за правовими категоріями (юридичними поняттями, назвами органів державної влади, місцевого самоврядування тощо), які застосовуються у Конституції України, законах України, актах Конституційного Суду України та можуть бути ключовими для пошуку потрібної інформації. Зазначені правові категорії викладено в алфавітному порядку у вигляді окремих статей, в яких максимально стисло сформульовано питання, що розглядалися Конституційним Судом України, із зазначенням реквізитів відповідних рішень, висновків Конституційного Суду України. Окремі з таких статей додатково структуровані для більшої зручності користування Покажчиком.

Від імені суддів Конституційного Суду України та працівників його Секретаріату хочу подякувати укладачам першого алфавітно-предметного покажчика за 1997–2005 роки, який було опубліковано у Книзі 6 «Конституційний Суд України: Рішення. Висновки. 2005» за редакцією відповідального редактора, кандидата юридичних наук Євграфова П. Б. та Сергієнко Н. М. І хоча відтоді така робота не проводилася, однак потреба у ній завжди відчувалася, оскільки за цей час Конституційний Суд України прийняв значну кількість рішень, висновків.

Планується й надалі доповнювати та удосконалювати Покажчик з урахуванням прийнятих Конституційним Судом України у 2012 році актів і тих, що прийматимуться у подальшому.

З повагою до читачів
Голова Конституційного Суду України

А. С. ГОЛОВІН

АВТОНОМНА РЕСПУБЛІКА КРИМ (АРК):

статус АРК — непов'язаність особливостей повноважень, організації та діяльності органів АРК з принципом поділу влади (від 21 грудня 2001 року № 19-рп/2001, пп. 5.2)*; територія АРК (від 16 січня 2003 року № 1-рп/2003, пп. 1.4, 2.1); делегування законом повноважень органам влади АРК та повернення їх органам виконавчої влади (від 3 лютого 2009 року № 4-рп/2009, п. 6, 7, 8, 9, 10); принцип поєднання централізації і децентралізації у здійсненні державної влади щодо АРК (від 3 лютого 2009 року № 4-рп/2009, п. 9);

Конституція АРК (від 16 січня 2003 року № 1-рп/2003); верховенство відносно правових актів, які приймають органи АРК (від 27 лютого 2001 року № 1-рп/2001, пп. 2.2; від 18 вересня 2008 року № 17-рп/2008, пп. 3.1); внесення змін до Конституції АРК (від 18 вересня 2008 року № 17-рп/2008, пп. 3.1, 3.2);

повноваження АРК:

— відання АРК у бюджетній та податковій сферах (від 16 січня 2003 року № 1-рп/2003, пп. 4.1); бюджет АРК (від 27 лютого 2001 року № 1-рп/2001, пп. 4.2);

— порядок управління майном, що належить АРК або передане їй у управління (від 27 лютого 2001 року № 1-рп/2001, пп. 4.1);

— забезпечення виконання цінової політики органами АРК (від 10 лютого 2000 року № 2-рп/2000, п. 3);

— повноваження щодо об'єднань громадян — неповноважність врегулювати питання утворення і діяльності політичних партій та інших об'єднань громадян (від 3 березня 1998 року № 2-рп/98); відсутність переваг у питаннях формування політичних партій перед іншими суб'єктами адміністративно-територіального устрою України (від 12 червня 2007 року № 2-рп/2007, п. 11); невідомість будь-яких питань, пов'язаних з утворенням чи діяльністю політичних партій (від 12 червня 2007 року № 2-рп/2007, п. 11);

Верховна Рада АРК:

— статус Верховної Ради АРК — недопустимість визначення Верховної Ради АРК як органу законодавчої влади (від 2 червня 1998 року № 7-рп/98, п. 4); правовий статус Президії Верховної Ради АРК (від 27 лютого 2001 року № 1-рп/2001, пп. 3.3); визначення повноважень Рахункової палати Верховної Ради АРК (від 27 лютого 2001 року № 1-рп/2001, п. 5); порядок обчислення скликань у разі проведення позачергових виборів (від 4 червня 2009 року № 13-рп/2009, п. 6); конституційні засади виборів та строк повноважень Верховної Ради АРК (від 17 червня 2010 року № 2-в/2010; від 18 листопада 2010 року № 3-в/2010, пп. 4.4);

— повноваження Верховної Ради АРК — неповноважність врегулювати питання утворення і діяльності політичних партій та інших об'єднань громадян (від 3 березня 1998 року № 2-рп/98); неповноважність встановлювати правові засади обчислення часу (від 25 березня 1998 року № 4-рп/98, п. 4); недопустимість визначення Верховної Ради АРК як органу законодавчої влади (від 2 червня 1998 року № 7-рп/98, п. 4); повноваження Верховної Ради АРК у бюджетній сфері (від 2 червня 1998 року № 7-рп/98, п. 2, 3); неповноважність проводити «парламентські слухання» (від

* У дужках зазначаються: дата прийняття та номер акта Конституційного Суду України, його пункти (п.), підпункти (пп.), резолютивна частина (р.ч.). Номер акта Конституційного Суду України містить вказівку на його вид: рішення (зп, рп), висновок (в), ухвала (уп).

27 лютого 2001 року № 1-рп/2001, пп. 2.1); неповноважність виносити на все-народне обговорення проект нормативно-правового акта (від 27 лютого 2001 року № 1-рп/2001, пп. 2.4); неповноважність вирішувати питання укладення і розірвання контрактів з керівниками підприємств, установ, організацій, що належать АРК (від 27 лютого 2001 року № 1-рп/2001, пп. 3.2); неправомірність надавати Президії Верховної Ради АРК деякі повноваження (від 27 лютого 2001 року № 1-рп/2001, пп. 3.3); право Верховної Ради АРК і сільських, селищних, міських рад встановлювати додаткові пільги щодо оподаткування у межах сум, які надходять до їх бюджетів (від 16 лютого 2010 року № 5-рп/2010, пп. 3.5, п. 1 р.ч.);

— правові акти Верховної Ради АРК (від 2 червня 1998 року № 7-рп/98, п. 3, 4; від 27 лютого 2001 року № 1-рп/2001); неповноважність використовувати термін «закон Автономної Республіки Крим» як форму нормативно-правового акта Верховної Ради АРК (від 25 березня 1998 року № 4-рп/98, п. 5); неповноважність приймати закони (від 2 червня 1998 року № 7-рп/98, п. 3, 4);

— статус депутатів Верховної Ради АРК — сумісність мандата депутата Верховної Ради АРК з іншими видами діяльності (від 21 грудня 2001 року № 19-рп/2001); несумісність посади сільського, селищного, міського голови з мандатом депутата Верховної Ради АРК (від 20 травня 2004 року № 12-рп/2004).

АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ УСТРІЙ — визначення територіального устрою України виключно законами (від 13 липня 2001 року № 11-рп/2001, п. 4, п. 3 р.ч.); адміністративно-територіальна одиниця (від 13 липня 2001 року № 11-рп/2001, п. 2); терміни «район», «район у місті» (від 13 липня 2001 року № 11-рп/2001, п. 1 р.ч.); поняття «державна територія» (територія України) і «територія відповідної адміністративно-територіальної одиниці» (від 16 січня 2003 року № 1-рп/2003, пп. 1.4); поняття «столиця» (від 16 січня 2003 року № 1-рп/2003, пп. 3.1).

БАНКРУТСТВО — принципи державної політики стосовно банкрутства щодо суб'єктів господарювання у комунальному секторі економіки та права і законні інтереси їх кредиторів (від 20 червня 2007 року № 5-рп/2007, пп. 3.1).

БЛАГОДІЙНИЦТВО І БЛАГОДІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ — плата за надання медичних послуг як внесення добровільної компенсації (від 25 листопада 1998 року № 15-рп/98, п. 3, 4); правовий режим благодійних внесків і пожертв фізичних та юридичних осіб (від 28 жовтня 2009 року № 28-рп/2009, пп. 3.2).

БЮДЖЕТ — контроль Рахункової палати за виконанням видаткової частини Державного бюджету України (від 23 грудня 1997 року № 7-зп, п. 2, 3); повноваження Верховної Ради АРК у бюджетній сфері (від 2 червня 1998 року № 7-рп/98, п. 2, 3); парламентський контроль за формуванням та виконанням Державного бюджету України та місцевих бюджетів (від 21 грудня 2000 року № 4-в/2000, п. 3, 4, 5); принцип самостійності місцевих бюджетів (від 9 лютого 2000 року № 1-рп/2000, пп. 5.1, 5.2; від 16 січня 2003 року № 1-рп/2003, пп. 4.1; від 16 лютого 2010 року № 5-рп/2010, пп. 3.4, 3.5); бюджет АРК (від 27 лютого 2001 року № 1-рп/2001, пп. 4.2); прагнення держави до збалансованості бюджету (від 5 квітня 2001 року № 3-рп/2001, п. 3; від 16 березня 2004 року № 6-рп/2004, п. 6; від 27 листопада 2008 року № 26-рп/2008, пп. 3.2, 3.3, п. 1 р.ч.; від 26 грудня 2011 року № 20-рп/2011, пп. 2.3).

ВВІЗНЕ МИТО — тимчасова надбавка до діючих ставок ввізного мита (від 23 червня 2009 року № 15-рп/2009).

ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА (від 2 листопада 2004 року № 15-рп/2004, пп. 4.1; від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009, пп. 3.12; від 10 червня 2010 року № 15-рп/2010, пп. 3.2; від 8 грудня 2011 року № 16-рп/2011, п. 5);

— елементи (від 22 грудня 2010 року № 23-рп/2010, пп. 4.1);

— легітимна мета (від 16 жовтня 2008 року № 24-рп/2008, п. 5);

— справедливість (від 2 листопада 2004 року № 15-рп/2004, пп. 4.1; від 1 грудня 2004 року № 18-рп/2004, пп. 3.4); вимога визначеності, ясності і недвозначності правової норми (від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005, пп. 5.3); принцип справедливості в кримінальному праві (від 26 січня 2011 року № 1-рп/2011, п. 4); розмірність як елемент принципу справедливості (від 24 березня 2005 року № 2-рп/2005, пп. 4.3);

— принцип правової визначеності (від 29 червня 2010 року № 17-рп/2010, пп. 3.1, 3.3; від 22 грудня 2010 року № 23-рп/2010, пп. 4.1, 4.3);

— принцип пропорційності (від 2 листопада 2004 року № 15-рп/2004, пп. 4.2; від 26 грудня 2011 року № 20-рп/2011, пп. 2.1);

— передбачуваність законодавчої політики (від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005, п. 4);

— верховенство закону у системі нормативно-правових актів (від 1 квітня 2008 року № 4-рп/2008, пп. 4.2);

— верховенство права у розбудові системи правосуддя та здійсненні судочинства (від 11 березня 2010 року № 8-рп/2010, пп. 3.2, 3.4);

— верховенство права в податковій сфері (від 16 лютого 2010 року № 5-рп/2010, пп. 3.5).

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ (ВРУ):

статус ВРУ — єдиний орган законодавчої влади (від 2 червня 1998 року № 7-рп/98, п. 4; від 17 жовтня 2002 року № 17-рп/2002, п. 2, п. 1 р.ч.); повноважність (від 17 жовтня 2002 року № 17-рп/2002); умови дострокового припинення повноважень ВРУ (від 19 травня 2004 року № 11-рп/2004); порядок обчислення скликань у разі проведення позачергових виборів (від 4 червня 2009 року № 13-рп/2009, п. 6);

— можливість зміни статусу — зменшення конституційного складу ВРУ (від 27 червня 2000 року № 1-в/2000, пп. 3.1); запровадження двопалатного парламенту (від 11 липня 2000 року № 2-в/2000, пп. 3.1); зміна строку повноважень (від 18 листопада 2010 року № 3-в/2010, пп. 4.1); зміна строків проведення чергових виборів (від 18 листопада 2010 року № 3-в/2010, пп. 4.2);

— фракції, коаліція депутатських фракцій — порядок утворення фракцій (від 3 грудня 1998 року № 17-рп/98); коаліція депутатських фракцій у ВРУ (від 17 вересня 2008 року № 16-рп/2008, пп. 3.2, 3.3, п. 1 р.ч.); формування коаліції депутатських фракцій (від 6 квітня 2010 року № 11-рп/2010);

— порядок роботи ВРУ — поняття «парламентська (депутатська) більшість», «більшість від конституційного складу» парламенту (його палат), «більшість голосів депутатів» (від 27 червня 2000 року № 1-в/2000, пп. 3.3.1); сесії, засідання ВРУ (від 17 жовтня 2002 року № 17-рп/2002, п. 3, п. 3 р.ч.); обчислення строку, протягом якого пленарні засідання ВРУ не можуть розпочатися (від 19 травня 2004 року № 11-рп/2004, п. 4, п. 1 р.ч.);

акти та дії ВРУ, органів ВРУ:

— акти ВРУ (від 14 жовтня 2003 року № 16-рп/2003, п. 5, 7, пп. 1.1 р.ч.; від 7 липня 2009 року № 17-рп/2009, пп. 4.1; від 14 липня 2009 року № 46-уп/2009; від 11 травня 2010 року № 13-рп/2010, пп. 3.1; від 16 червня 2011 року № 5-рп/2011, пп. 3.2); нормативно-правові акти ВРУ (від 10 червня 2009 року № 14-рп/2009, пп. 2.3); акти правозастосовного характеру (від 10 червня 2009 року № 14-рп/2009, пп. 2.3, п. 3);

— дії ВРУ (від 16 червня 2011 року № 5-рп/2011, пп. 3.2);

— рішення ВРУ (від 14 жовтня 2003 року № 16-рп/2003, п. 5, 7, пп. 1.1 р.ч.); рішення про направлення запиту до Президента України (від 14 жовтня 2003 року № 16-рп/2003, п. 8, 9, пп. 1.3 р.ч.);

— прийняття окремих актів, рішень ВРУ — прийняття регламенту ВРУ виключно як закону України (від 3 грудня 1998 року № 17-рп/98, п. 5, 6; від 1 квітня 2008 року № 4-рп/2008, пп. 4.3; від 17 вересня 2008 року № 16-рп/2008, пп. 3.1, п. 3, 4 р.ч.; від 26 листопада 2009 року № 30-рп/2009, п. 4); неконституційність встановлення постановою ВРУ тимчасового порядку призначення суддів на адміністративні посади та звільнення з цих посад (від 25 березня 2010 року № 9-рп/2010, п. 2);

— акти органів ВРУ (від 23 червня 1997 року № 2-зп);

комітети ВРУ (від 10 червня 2010 року № 16-рп/2010, пп. 3.1); недопустимість здійснення будь-яких повноважень від імені ВРУ (від 14 березня 2001 року № 1-в/2001, п. 8); статус, звернення комітетів ВРУ (від 5 березня 2003 року № 5-рп/2003, пп. 4.2); відсутність повноваження погоджувати призначення на посади та звільнення з посад посадових осіб, надавати згоду на створення і ліквідацію спеціальних підрозділів по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю (від 27 травня 2009 року № 12-рп/2009, пп. 3.2); участь комітетів ВРУ у здійсненні парламентського контролю (від 10 червня 2010 року № 16-рп/2010, пп. 3.1, 3.2);

комісії ВРУ — тимчасова спеціальна комісія ВРУ (від 18 листопада 2004 року № 17-рп/2004, п. 3, 4);

повноваження ВРУ:

— визначаються виключно Конституцією України (від 14 червня 2001 року № 8-рп/2001, п. 3; від 7 квітня 2004 року № 9-рп/2004, пп. 4.2; від 15 вересня 2009 року № 21-рп/2009, п. 3; від 10 червня 2010 року № 16-рп/2010, пп. 3.2); відсутність права надавати собі додаткові контрольні повноваження шляхом прийняття закону (від 11 квітня 2000 року № 4-рп/2000, п. 4);

— прийняття законів (від 14 грудня 2000 року № 15-рп/2000, п. 3); недопустимість обмеження законодавчих повноважень (від 6 грудня 2001 року № 17-рп/2001, пп. 2.2); обов'язок ВРУ привести закони України у відповідність до Конституції України (від 1 квітня 2008 року № 3-рп/2008, пп. 2.3); припинення юридичних прав чи обов'язків суб'єктів права, у тому числі шляхом визнання акта таким, що втратив чинність (від 10 червня 2009 року № 14-рп/2009, пп. 2.3);

— повноваження тлумачити закони України (від 11 липня 1997 року № 3-зп);

— повноваження ВРУ щодо виборів — повноваження призначати позачергові вибори сільської, селищної, міської, районної у місті, районної, обласної ради, а також сільського, селищного, міського голови (від 9 лютого 2000 року № 1-рп/2000, пп. 4.1, 4.2); відсутність у ВРУ повноваження відмінити вже призначені нею чергові або позачергові вибори до органів місцевого самоврядування (від 10 червня 2009 року № 14-рп/2009, п. 4); відсутність повноваження визначати рік (що є складовою дати)

проведення чергових виборів до Верховної Ради АРК (від 17 грудня 2009 року № 33-рп/2009);

— врегулювання ВРУ окремих питань — неповноважність здійснювати безпосереднє регулювання цін і тарифів (від 2 березня 1999 року № 2-рп/99; від 10 лютого 2000 року № 2-рп/2000, п. 3); встановлення ВРУ граничного рівня тарифу у сфері надання послуг не є безпосереднім регулюванням (встановленням) цін (від 16 березня 2004 року № 6-рп/2004, п. 7); недопустимість визначення діянн як правопорушення будь-яким іншим нормативно-правовим актом, крім закону (від 19 квітня 2000 року № 6-рп/2000, п. 2, 4); неповноважність утворювати і ліквідувати райони у містах, встановлювати і змінювати їх межі, найменування і перейменування (від 13 липня 2001 року № 11-рп/2001, п. 2, п. 1 р.ч.); неповноважність ВРУ створювати при Президентові України будь-які органи (від 7 квітня 2004 року № 9-рп/2004, пп. 4.2); законодавче регулювання питань третейського самоврядування (від 10 січня 2008 року № 1-рп/2008, пп. 5.1, 5.2); неконституційність законодавчого закріплення порядку, згідно з яким розміри посадових окладів суддів встановлюються Кабінетом Міністрів України (від 22 травня 2008 року № 10-рп/2008, пп. 7.2); обов'язок додержуватись конституційного принципу спеціалізації при прийнятті законів щодо організації і діяльності судів (від 9 вересня 2010 року № 19-рп/2010, пп. 3.2); унормування порядку голосування з питань обрання та звільнення суддів (від 21 червня 2011 року № 7-рп/2011, пп. 3.1);

— виключне повноваження звертатися до Конституційного Суду України з питань надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України вимогам Основного Закону України (від 9 червня 1998 року № 8-рп/98, п. 4, п. 2 р.ч.);

— повноваження ВРУ у сфері телерадіомовлення (від 15 вересня 2009 року № 21-рп/2009, п. 3);

— делегування повноважень ВРУ — недопустимість делегування виключних повноважень ВРУ іншому органу (від 23 грудня 1997 року № 7-зп, п. 3); неконституційність делегування законодавчої функції парламентом іншому органу влади (від 9 жовтня 2008 року № 22-рп/2008, пп. 3.3; від 23 червня 2009 року № 15-рп/2009, п. 5; від 20 травня 2010 року № 14-рп/2010, пп. 3.2); визначення делегування повноважень (від 3 лютого 2009 року № 4-рп/2009, п. 8); неконституційність делегування повноваження Кабінету Міністрів України визначати окремі елементи правового механізму регулювання ввізного мита (від 23 червня 2009 року № 15-рп/2009, п. 4, 5, 6);

парламентський контроль (від 14 березня 2001 року № 1-в/2001, п. 8; від 10 червня 2010 року № 16-рп/2010, пп. 3.1); здійснення парламентського контролю шляхом реалізації народним депутатом України права на запит (від 19 травня 1999 року № 4-рп/99; від 11 квітня 2000 року № 4-рп/2000; від 10 травня 2000 року № 8-рп/2000, п. 3, 4; від 20 березня 2002 року № 4-рп/2002; від 5 березня 2003 року № 5-рп/2003, пп. 4.1; від 14 жовтня 2003 року № 16-рп/2003, п. 6, 7, пп. 1.2 р.ч.; від 1 квітня 2008 року № 4-рп/2008, п. 3); відсутність права надавати собі додаткові контрольні повноваження шляхом прийняття закону (від 11 квітня 2000 року № 4-рп/2000, п. 4); участь комітетів ВРУ у здійсненні парламентського контролю (від 10 червня 2010 року № 16-рп/2010, пп. 3.1, 3.2);

— здійснення парламентського контролю у фінансово-економічній сфері (від 25 березня 1999 року № 1-в/99, п. 2); парламентський контроль за формуванням та

виконанням Державного бюджету України та місцевих бюджетів (від 21 грудня 2000 року № 4-в/2000, п. 3, 4, 5);

— неповноважність здійснювати контроль за діяльністю прокуратури (від 11 квітня 2000 року № 4-рп/2000, п. 4; від 14 червня 2001 року № 8-рп/2001, п. 3); неповноважність давати доручення Генеральній прокуратурі України (від 14 червня 2001 року № 8-рп/2001);

— контрольні повноваження щодо Кабінету Міністрів України (від 10 лютого 2000 року № 2-рп/2000, п. 4);

участь ВРУ, коаліції депутатських фракцій у ВРУ в формуванні органів державної влади — призначення ВРУ осіб на посади та звільнення з цих посад за поданням Президента України (від 26 лютого 2009 року № 6-рп/2009, пп. 3.2); призначення на посаду та звільнення з посади Голови Національного банку України (від 26 лютого 2009 року № 6-рп/2009, пп. 3.3, п. 1 р.ч.); участь коаліції депутатських фракцій у ВРУ у формуванні Кабінету Міністрів України (від 28 квітня 2009 року № 8-рп/2009); унормування порядку голосування з питань обрання та звільнення суддів (від 21 червня 2011 року № 7-рп/2011, пп. 3.1);

законодавча процедура:

— право законодавчої ініціативи (від 28 березня 2001 року № 2-рп/2001, п. 2; від 17 травня 2001 року № 5-рп/2001; від 17 жовтня 2002 року № 17-рп/2002, п. 2); суб'єкт законодавчої ініціативи щодо внесення змін до закону про Державний бюджет України (від 17 травня 2001 року № 5-рп/2001; від 13 січня 2009 року № 1-рп/2009, пп. 3.4, п. 1 р.ч.);

— учасники законотворчості (від 17 жовтня 2002 року № 17-рп/2002, п. 2);

— повноважність прийняття ВРУ актів, рішень (від 17 жовтня 2002 року № 17-рп/2002, п. 4, п. 2, 4 р.ч.);

— порядок голосування та повторного розгляду законів (від 7 липня 1998 року № 11-рп/98); позачерговий розгляд законопроектів, визначених Президентом України як невідкладні (від 28 березня 2001 року № 2-рп/2001); встановлення на певних етапах законодавчої процедури вимог щодо невідкладності (від 9 жовтня 2007 року № 7-рп/2007, пп. 2.3, п. 2 р.ч.);

— обов'язок народного депутата України голосувати особисто (від 7 липня 1998 року № 11-рп/98, п. 1, 2, п. 1, 2 р.ч.; від 14 березня 2001 року № 1-в/2001, п. 6); особиста участь народного депутата України у засіданнях ВРУ та її органів, до складу яких його обрано (від 17 жовтня 2002 року № 17-рп/2002, п. 3, 4);

— процедура набрання чинності законом (від 3 жовтня 1997 року № 4-зп, п. 2, 3, п. 1 р.ч.; від 9 жовтня 2007 року № 7-рп/2007; від 7 липня 2009 року № 17-рп/2009, п. 4; від 14 липня 2009 року № 46-уп/2009; від 14 липня 2009 року № 18-рп/2009, п. 3; від 10 вересня 2009 року № 20-рп/2009, п. 3; від 24 листопада 2009 року № 29-рп/2009, п. 2; від 26 листопада 2009 року № 30-рп/2009, пп. 3.2; від 11 травня 2010 року № 13-рп/2010, пп. 3.1); строки підписання та офіційного оприлюднення Президентом України законів України (від 7 липня 1998 року № 11-рп/98, п. 3); непоширення положень статті 94 Конституції України щодо набрання чинності законом на Конституцію України (від 3 жовтня 1997 року № 4-зп, п. 2, 3); порядок підписання і офіційного оприлюднення законів України про ратифікацію міжнародних договорів (від 12 липня 2000 року № 9-рп/2000, п. 2);

окремі питання законотворчості — недопустимість при прийнятті ВРУ законів допускати невідповідності щодо будь-яких положень, прямо закріплених в Конституції України (від 23 грудня 1997 року № 7-зп, п. 1); недопустимість перерозподілу конституційної компетенції шляхом прийняття закону (від 23 грудня 1997 року № 7-зп, п. 3); повноважність ВРУ приймати закони з інших, крім перелічених у статті 92 Конституції України, питань (від 2 березня 1999 року № 2-рп/99, п. 2; від 14 березня 2001 року № 1-в/2001, п. 3); критерії встановлення кваліфікаційних вимог до віку кандидата на посаду (від 18 квітня 2000 року № 5-рп/2000, п. 2); недопустимість визначення діяння як правопорушення будь-яким іншим нормативно-правовим актом, крім закону (від 19 квітня 2000 року № 6-рп/2000, п. 2, 4); вимога визначеності, ясності і недвозначності правової норми (від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005, пп. 5.3); недопустимість відтворення положень правових актів, визнаних неконституційними (від 10 червня 2010 року № 16-рп/2010, пп. 3.3); неконституційність одночасного прийняття самостійних правових актів, предмет регулювання та конституційно визначені процедури розгляду і ухвалення яких є різними (від 30 вересня 2010 року № 20-рп/2010, п. 5).

ВИБОРИ — конституційні засади виборів Верховної Ради АРК (від 17 червня 2010 року № 2-в/2010);

— строки проведення (від 10 червня 2009 року № 14-рп/2009, п. 5); визначення строків та порядку проведення виборів депутатів місцевих рад та міських голів міст Києва і Севастополя (від 27 березня 1998 року № 5-рп/98); регулювання законодавцем правовідносин, пов'язаних із датою проведення голосування на виборах органів і посадових осіб місцевого самоврядування, а також з припиненням їх повноважень (від 17 червня 2010 року № 2-в/2010, п. 5);

— строки повноважень органів державної влади, органів місцевого самоврядування, Верховної Ради АРК — конституційні засади виборів та строк повноважень Верховної Ради АРК (від 17 червня 2010 року № 2-в/2010; від 18 листопада 2010 року № 3-в/2010, пп. 4.4); строк повноважень сільської, селищної, міської, районної, обласної ради та сільського, селищного, міського голови, обраних на чергових виборах (від 17 червня 2010 року № 2-в/2010);

— періодичність проведення виборів (від 4 червня 2009 року № 13-рп/2009); періодичність проведення виборів до представницьких органів та строк їх повноважень (від 18 листопада 2010 року № 3-в/2010); періодичність обрання та призначення органів державної влади (від 28 квітня 2009 року № 8-рп/2009, пп. 3.1); забезпечення дотримання періодичності виборів Президента України (від 12 травня 2009 року № 10-рп/2009, пп. 3.1);

— відсутність у ВРУ повноваження відмінити вже призначені нею чергові або поза-чергові вибори до органів місцевого самоврядування (від 10 червня 2009 року № 14-рп/2009, п. 4);

результати волевиявлення:

— розподіл депутатських мандатів — встановлення прохідного бар'єра для реалізації політичними партіями, виборчими блоками партій права на участь у розподілі депутатських мандатів (від 26 лютого 1998 року № 1-рп/98, п. 5); розподіл депутатських мандатів між списками політичних партій, виборчих блоків партій (від 25 березня 1998 року № 3-рп/98, п. 3, п. 1 р.ч.);

— обов'язковість результатів народного волевиявлення (від 5 жовтня 2005 року № 6-рп/2005, пп. 4.2, п. 1 р.ч.);

виборчий процес — грошова (виборча) застава (від 30 січня 2002 року № 2-рп/2002); визначення стислих строків оскарження порушень під час підрахунку голосів та встановлення результатів голосування (від 3 липня 2003 року № 13-рп/2003, п. 3); передвиборча агітація (від 24 березня 2005 року № 3-рп/2005, п. 4); порядок скасування рішення про реєстрацію кандидата на пост Президента України (від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009, пп. 3.4); невідписання або відмова у підписанні протоколу окремими членами виборчої комісії (від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009, пп. 3.5); здійснення встановлених законом виборчих процедур (від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009, пп. 3.2); скасування інституту відкріпних посвідчень (від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009, пп. 3.15);

державний реєстр виборців — повноваження Центральної виборчої комісії встановлювати порядок ведення Державного реєстру виборців (від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009, пп. 3.13); повноваження керівника органу ведення Державного реєстру виборців видавати наказ стосовно вчинення певних дій щодо ведення Державного реєстру виборців (від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009, пп. 3.14).

ВИБОРЧІ ПРАВА — сутність виборчого права (від 26 лютого 1998 року № 1-рп/98, п. 4); рівні правові можливості у здійсненні виборчого права (від 26 лютого 1998 року № 1-рп/98, п. 10, 13; від 27 червня 2000 року № 1-в/2000, пп. 3.1); рівні умови щодо здійснення виборчого права (від 24 грудня 2004 року № 22-рп/2004, пп. 3.2); скасування інституту відкріпних посвідчень (від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009, пп. 3.15);

право обирати (від 6 липня 1999 року № 7-рп/99, п. 1; від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009, п. 3); реалізація громадянами волевиявлення особисто (від 26 лютого 1998 року № 1-рп/98, п. 6); здійснення виборчого права громадянами, які за вироком суду перебувають в місцях позбавлення волі (від 26 лютого 1998 року № 1-рп/98, п. 7); можливість голосування за межами приміщення для голосування (від 24 грудня 2004 року № 22-рп/2004, пп. 3.2); реалізація, захист права обирати на виборах Президента України (від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009); реалізація права голосу на виборах Президента України виборцем, який перебуває за межами території України, незалежно від перебування його на консульському обліку (від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009, пп. 3.1);

право бути обраним (від 6 липня 1999 року № 7-рп/99, п. 1, п. 2 р.ч.; від 4 грудня 2001 року № 16-рп/2001, п. 2; від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009, п. 3); недопустимість зобов'язання кандидата у народні депутати України звільнитися на період виборчої компанії від виконання обов'язків за місцем роботи (від 26 лютого 1998 року № 1-рп/98, п. 8); недопустимість зобов'язання кандидатів в депутати Верховної Ради АРК про припинення виконання службових повноважень на період виборчої компанії (від 17 квітня 2003 року № 9-рп/2003); недопустимість обмежень конституційного права громадян балотуватися на виборах (від 17 квітня 2003 року № 9-рп/2003, п. 3); недопустимість обмеження пасивного виборчого права залежно від способу реалізації цього права (від 23 жовтня 2003 року № 17-рп/2003, п. 3); реалізація, захист права бути обраним на виборах Президента України (від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009).

ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ СУДУ — обов'язковість судових рішень (від 10 червня 2003 року № 11-рп/2003, пп. 3.6); виконання рішень третейських судів (від 24 лютого 2004 року № 3-рп/2004, п. 5, п. 1 р.ч.); забезпечення примусового виконання рішень третейських судів (від 10 січня 2008 року № 1-рп/2008, п. 4); забезпечення позову (від

31 травня 2011 року № 4-рп/2011, п. 4, 5, п. 1 р.ч.; від 16 червня 2011 року № 5-рп/2011, пп. 3.2); можливість визначення законом випадків, у яких не допускається забезпечення позову (від 16 червня 2011 року № 5-рп/2011, пп. 3.2); поворот виконання рішення суду (від 2 листопада 2011 року № 13-рп/2011, пп. 3.2); судовий контроль за виконанням судових рішень (від 13 грудня 2011 року № 17-рп/2011, пп. 6.3).

ВИЩА РАДА ЮСТИЦІЇ (ВРЮ):

статус (від 21 травня 2002 року № 9-рп/2002, п. 2, 3);

член ВРЮ — притягнення до відповідальності за порушення присяги осіб, які входять до складу ВРЮ за посадою (від 21 травня 2002 року № 9-рп/2002, п. 5); припинення повноважень члена ВРЮ (від 17 квітня 2008 року № 7-рп/2008); відсутність вікових обмежень щодо перебування у складі ВРЮ (від 18 вересня 2008 року № 18-рп/2008, пп. 3.1, 3.2, п. 1 р.ч.); неможливість повторного обрання члена ВРЮ на посаду Голови, заступника Голови, секретаря секції протягом строку виконання ним повноважень (від 18 вересня 2008 року № 18-рп/2008, пп. 3.3, п. 1 р.ч.); недопустимість усунення члена ВРЮ від участі у голосуванні (від 16 червня 2011 року № 5-рп/2011, пп. 3.6);

діяльність ВРЮ — оскарження актів, дій чи бездіяльності ВРЮ (від 11 березня 2011 року № 2-рп/2011, пп. 3.3); правомочність засідань ВРЮ (від 16 червня 2011 року № 5-рп/2011, пп. 3.3);

повноваження ВРЮ — неповноважність внесення подань ВРЮ про обрання суддів безстроково, призначення суддів на адміністративні посади в судах загальної юрисдикції та про звільнення їх з цих посад (від 16 жовтня 2001 року № 14-рп/2001, п. 4, 5, 7, 8, п. 2 р.ч.); окремі повноваження ВРЮ (від 21 травня 2002 року № 9-рп/2002, п. 4, 5, 8, 9, 10); допустимість ознайомлення члена ВРЮ з матеріалами судових справ, розгляд яких не закінчено (від 21 травня 2002 року № 9-рп/2002, п. 6); допустимість звернення члена ВРЮ до ВРЮ з пропозицією про прийняття подання про звільнення судді з посади (від 21 травня 2002 року № 9-рп/2002, п. 7); допустимість одержання ВРЮ інформації для підготовки матеріалів для розгляду питань, віднесених до її відання (від 11 березня 2011 року № 2-рп/2011, пп. 3.2); неконституційність витребування ВРЮ матеріалів судових справ, розгляд яких не закінчено (від 11 березня 2011 року № 2-рп/2011, пп. 3.2); оскарження до ВРЮ рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про результати кваліфікаційного іспиту кандидата на посаду судді, про відмову в рекомендуванні кандидата для обрання на посаду судді безстроково та про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності (від 21 червня 2011 року № 7-рп/2011, пп. 3.5).

ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ — відшкодування шкоди державою (від 3 жовтня 2001 року № 12-рп/2001); відшкодування шкоди при запровадженні мораторію на примусову реалізацію майна (від 10 червня 2003 року № 11-рп/2003, пп. 3.5); відшкодування моральної шкоди Фондом соціального страхування (від 27 січня 2004 року № 1-рп/2004); шкода, що не спричинила втрати потерпілим професійної працездатності (від 27 січня 2004 року № 1-рп/2004, п. 5, п. 1 р.ч.).

ВЛАДА — одноразове уповноваження народом ВРУ на прийняття Конституції України (від 11 липня 1997 року № 3-зп, п. 4); установча, встановлена (від 3 жовтня 1997 року № 4-зп, п. 2); здійснення влади народом (від 5 жовтня 2005 року № 6-рп/2005); узурпація державної влади (від 5 жовтня 2005 року № 6-рп/2005, пп. 4.5, п. 3 р.ч.).

ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ — нетотожність третейського самоврядування суддівському самоврядуванню, громадським організаціям (від 10 січня 2008 року № 1-рп/2008, пп. 5.1, 5.2); див. також: профспілка.

ДЕЛЕГУВАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ — правова природа (від 3 лютого 2009 року № 4-рп/2009, п. 8); делегування законом повноважень органам влади АРК та повернення їх органам виконавчої влади (від 3 лютого 2009 року № 4-рп/2009, п. 6, 7, 8, 9, 10); див. також: Верховна Рада України (повноваження ВРУ; делегування повноважень ВРУ).

ДЕРЖАВА — інтереси держави, їх представництво в суді прокуратурою України (від 8 квітня 1999 року № 3-рп/99); відповідальність держави перед людиною за свою діяльність (від 30 травня 2001 року № 7-рп/2001, п. 2); відшкодування шкоди державою (від 3 жовтня 2001 року № 12-рп/2001); імунітет держави (від 6 грудня 2001 року № 17-рп/2001, пп. 3.2, 3.3); відмова держави від судового імунітету, імунітету щодо попереднього забезпечення позову та виконання судового рішення (від 6 грудня 2001 року № 17-рп/2001, пп. 3.2, 3.3); поняття «державна територія» (територія України) (від 16 січня 2003 року № 1-рп/2003, пп. 1.4).

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА (від 2 березня 1999 року № 2-рп/99, п. 2); засади внутрішньої і зовнішньої політики (від 2 березня 1999 року № 2-рп/99, п. 2); політика ціноутворення (від 2 березня 1999 року № 2-рп/99, п. 2; від 10 лютого 2000 року № 2-рп/2000, п. 2; від 16 березня 2004 року № 6-рп/2004, п. 7); забезпечення проведення політики соціального захисту (від 2 березня 1999 року № 2-рп/99; від 26 грудня 2011 року № 20-рп/2011, пп. 2.2); єдина податкова і бюджетна політика України (від 16 січня 2003 року № 1-рп/2003, пп. 4.1); принципи державної політики стосовно банкрутства щодо суб'єктів господарювання у комунальному секторі економіки (від 20 червня 2007 року № 5-рп/2007, пп. 3.1).

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА — атестація державних службовців (від 8 липня 2003 року № 15-рп/2003); допустимість встановлення граничного віку перебування на державній службі та на службі в органах місцевого самоврядування (від 16 жовтня 2007 року № 8-рп/2007, пп. 3.2, 3.3, 3.4, 3.5); проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних з виконанням функцій держави або органів місцевого самоврядування, їх близьких та інших осіб (від 6 жовтня 2010 року № 21-рп/2010, п. 4).

ДЕРЖАВНА СУДОВА АДМІНІСТРАЦІЯ — щодо розміру заробітної плати працівників (від 18 червня 2007 року № 4-рп/2007, пп. 3.5; від 22 травня 2008 року № 10-рп/2008, пп. 7.6); повноваження визначати кількість суддів у суді (від 21 червня 2011 року № 7-рп/2011, пп. 3.3).

ДЕРЖАВНА ТА КОМУНАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ — розмежування правового статусу об'єктів державної і комунальної власності (від 1 липня 1998 року № 9-рп/98, п. 1); здійснення органами державної влади та органами місцевого самоврядування права власника (від 1 липня 1998 року № 9-рп/98, п. 3); приватизація державного та комунального майна (від 1 липня 1998 року № 9-рп/98); право територіальних громад районів у містах та районних у місті рад самостійно здійснювати місцеве самоврядування та бути самостійними суб'єктами права комунальної власності (від 9 лютого 2000 року № 1-рп/2000, пп. 1.1, 1.2); приватизація державного житлового фонду (від 28 вересня 2000 року № 10-рп/2000); мораторій на примусову реалізацію майна (від 10 червня 2003 року № 11-рп/2003); морський порт як державне підприємство (від 15 грудня 2004 року № 21-рп/2004, п. 3); можливість громадян

користуватися об'єктами права державної та комунальної власності відповідно до закону (від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005, пп. 5.2); управління об'єктами державної власності (від 5 жовтня 2005 року № 7-рп/2005, п. 4; від 29 вересня 2009 року № 22-рп/2009, п. 4, 6; від 17 лютого 2010 року № 6-рп/2010, пп. 3.4); щодо кредиторів підприємств комунальної форми власності (від 20 червня 2007 року № 5-рп/2007); відчуження об'єктів державної власності (від 29 вересня 2009 року № 22-рп/2009, п. 4, 5, 6); переважне право наймача на придбання військового майна (від 10 грудня 2009 року № 31-рп/2009); повноважність держави при управлінні належним їй майном допускати цивільно-правові обтяження такого майна (від 10 грудня 2009 року № 31-рп/2009, пп. 3.5).

ДЕРЖАВНІ СИМВОЛИ — порядок використання (від 16 червня 2011 року № 6-рп/2011, п. 4).

ДІЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО АКТА В ЧАСІ (від 9 лютого 1999 року № 1-рп/99, п. 2; від 27 травня 2008 року № 11-рп/2008, п. 6); див. також: закон (дія, чинність); правові акти; принцип незворотності дії в часі законів та інших нормативно-правових актів;

зупинення дії законів (від 20 березня 2002 року № 5-рп/2002; від 17 березня 2004 року № 7-рп/2004, п. 4; від 1 грудня 2004 року № 20-рп/2004, п. 6, 7; від 18 червня 2007 року № 4-рп/2007, п. 3; від 9 липня 2007 року № 6-рп/2007, пп. 3.1; від 22 травня 2008 року № 10-рп/2008, пп. 5.4; від 27 листопада 2008 року № 26-рп/2008, п. 4; від 30 листопада 2010 року № 22-рп/2010, п. 2).

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЗОВУ (від 31 травня 2011 року № 4-рп/2011; від 16 червня 2011 року № 5-рп/2011, пп. 3.2); неможливість поновлення у виборчих правах через швидкоплинний виборчий процес без заходів забезпечення позову (від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009, пп. 3.12); можливість оскарження в апеляційному порядку окремо від рішення ухвали про забезпечення позову та щодо скасування забезпечення позову й ухвали, якою відмовлено в забезпеченні позову та скасуванні забезпечення позову (від 28 квітня 2010 року № 12-рп/2010, пп. 2.2, п. 1 р.ч.).

ЗАБОРОНА ВИДАЧІ ГРОМАДЯНИНА УКРАЇНИ ІНШІЙ ДЕРЖАВІ — розмежування термінів «передача» і «видача» (від 11 липня 2001 року № 3-в/2001, пп. 2.3).

ЗАКОН — застосування терміна «закон» у Конституції України (від 11 липня 1997 року № 3-зп, п. 3); цілісний нормативно-правовий акт (від 7 липня 1998 року № 11-рп/98, п. 4); термін «законодавство» (від 9 липня 1998 року № 12-рп/98); визначення правового акта таким, що «має силу закону», не є тотожним поняттю «закон» (від 3 грудня 1998 року № 17-рп/98, п. 4, 5); закон про ратифікацію міжнародних договорів (від 11 липня 2001 року № 3-в/2001, пп. 2.5); закон про внесення змін до Конституції України (від 11 березня 2003 року № 6-рп/2003, п. 3, 4); передбачуваність законодавчої політики (від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005, п. 4); прийняття законів України на референдумі (від 16 квітня 2008 року № 6-рп/2008, п. 5, 6, 7, п. 2, 3, 4 р.ч.); див. також: закон про Державний бюджет України; правові акти;

ієрархія — субординація стосовно Конституції України (від 3 жовтня 1997 року № 4-зп, п. 2; від 23 грудня 1997 року № 7-зп, п. 1); верховенство закону в системі нормативно-правових актів (від 2 березня 1999 року № 2-рп/99, п. 2; від 1 квітня 2008 року № 4-рп/2008, пп. 4.2); недопустимість зміни закону шляхом прийняття підзаконного правового акта (від 19 квітня 2000 року № 6-рп/2000, п. 4; від 14 грудня 2000 року № 15-рп/2000, п. 3);

дія, чинність — набрання чинності законом (від 3 жовтня 1997 року № 4-зп, п. 2, 3); момент втрати чинності законами, іншими правовими актами або їх окремими положеннями, визнаними неконституційними (від 24 грудня 1997 року № 8-зп, п. 4; від 14 грудня 2000 року № 15-рп/2000, п. 2, 4); наслідки визнання неконституційним закону у зв'язку з порушенням процедури його розгляду, ухвалення, набрання чинності (від 12 липня 2000 року № 9-рп/2000, п. 2; від 30 вересня 2010 року № 20-рп/2010, п. 6); допустимість розмежування в законах моменту введення їх у дію і набрання ними чинності (від 6 жовтня 2010 року № 21-рп/2010, пп. 3.1); зупинення дії законів (від 20 березня 2002 року № 5-рп/2002; від 17 березня 2004 року № 7-рп/2004, п. 4; від 1 грудня 2004 року № 20-рп/2004, п. 6, 7; від 18 червня 2007 року № 4-рп/2007, п. 3; від 9 липня 2007 року № 6-рп/2007, пп. 3.1; від 22 травня 2008 року № 10-рп/2008, пп. 5.4, п. 6, 7; від 27 листопада 2008 року № 26-рп/2008, п. 4; від 30 листопада 2010 року № 22-рп/2010, п. 2); див. також: дія нормативно-правового акта в часі; принцип незворотності дії в часі законів та інших нормативно-правових актів.

ЗАКОН ПРО ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ УКРАЇНИ:

предмет та зміст — недопустимість зупинення законом про Державний бюджет України дії інших законів, їх скасування, внесення до них змін, встановлення іншого (додаткового) правового регулювання відносин, що є предметом інших законів (від 20 березня 2002 року № 5-рп/2002; від 17 березня 2004 року № 7-рп/2004, п. 4; від 1 грудня 2004 року № 20-рп/2004, п. 6, 7; від 18 червня 2007 року № 4-рп/2007, п. 3; від 9 липня 2007 року № 6-рп/2007, п. 4, 5; від 22 травня 2008 року № 10-рп/2008, пп. 5.3, 5.4; від 27 листопада 2008 року № 26-рп/2008, пп. 3.3, п. 4; від 30 листопада 2010 року № 22-рп/2010, п. 2); дія в часі закону про Державний бюджет України (від 30 листопада 2010 року № 22-рп/2010, пп. 2.1); суб'єкт законодавчої ініціативи щодо внесення змін до закону про Державний бюджет України (від 17 травня 2001 року № 5-рп/2001; від 13 січня 2009 року № 1-рп/2009, пп. 3.4, п. 1 р.ч.);

конституційний контроль положень законів про Державний бюджет України (від 24 червня 1999 року № 6-рп/99; від 3 жовтня 2001 року № 12-рп/2001; від 20 березня 2002 року № 5-рп/2002; від 17 березня 2004 року № 7-рп/2004; від 1 грудня 2004 року № 20-рп/2004; від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005; від 18 червня 2007 року № 4-рп/2007; від 9 липня 2007 року № 6-рп/2007; від 22 травня 2008 року № 10-рп/2008; від 20 травня 2009 року № 11-рп/2009; від 11 травня 2010 року № 13-рп/2010; від 30 листопада 2010 року № 22-рп/2010; від 26 грудня 2011 року № 20-рп/2011).

ЗАСАДИ СУДОЧИНСТВА (від 11 березня 2011 року № 2-рп/2011, пп. 3.3); зміст судочинства (від 22 червня 2004 року № 13-рп/2004, п. 3); використання української мови, регіональних мов, мов національних меншин у судовому процесі (від 22 квітня 2008 року № 8-рп/2008, п. 5, 6; від 13 грудня 2011 року № 17-рп/2011, п. 4); принцип офіційності в адміністративному судочинстві (від 9 вересня 2010 року № 19-рп/2010, пп. 3.3); повне фіксування судового процесу технічними засобами (від 8 грудня 2011 року № 16-рп/2011, п. 4, 5, п. 1 р.ч.);

оскарження та перегляд рішень судів — забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішення суду, крім випадків, встановлених законом (від 11 грудня 2007 року № 11-рп/2007, п. 3; від 11 березня 2010 року № 8-рп/2010, пп. 3.1; від 28 квітня 2010 року № 12-рп/2010, пп. 2.1; від 2 листопада 2011 року № 13-рп/2011, пп. 3.3); можливість оскарження в касаційному порядку рішень місцевих та апеляційних судів

щодо постанов про відмову в порушенні кримінальної справи, за винятком випадків, встановлених законом (від 11 грудня 2007 року № 11-рп/2007); апеляційне оскарження окремо від рішення суду ухвал суду про видачу дубліката виконавчого листа, про відмову в його видачі (від 27 січня 2010 року № 3-рп/2010); форми оскарження та перегляду рішень судів загальної юрисдикції (від 11 березня 2010 року № 8-рп/2010, пп. 3.4, 3.5, п. 1 р.ч.); можливість оскарження в апеляційному порядку окремо від рішення ухвали про забезпечення позову та щодо скасування забезпечення позову й ухвали, якою відмовлено в забезпеченні позову та скасуванні забезпечення позову (від 28 квітня 2010 року № 12-рп/2010, пп. 2.2, п. 1 р.ч.); апеляційне оскарження ухвал про роз'яснення рішення суду та про відмову в його роз'ясненні (від 8 липня 2010 року № 18-рп/2010); можливість встановлення випадків, в яких не допускається апеляційне, касаційне оскарження рішення суду (від 11 березня 2011 року № 2-рп/2011, пп. 3.3); апеляційне оскарження ухвал суду щодо повороту виконання судового рішення, про відмову в задоволенні заяви щодо повороту виконання судового рішення (від 2 листопада 2011 року № 13-рп/2011, пп. 3.3, п. 1 р.ч.); допуск вищим спеціалізованим судом справи до її провадження у Верховному Суді України (від 13 грудня 2011 року № 17-рп/2011, п. 5); див. також: виконання рішень суду; забезпечення позову.

ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ КРЕДИТНИХ ПОСЛУГ — договірні відносини між кредитором та позичальником (від 10 листопада 2011 року № 15-рп/2011).

ЗОНА ВІДЧУЖЕННЯ (від 25 жовтня 2000 року № 12-рп/2000).

ІНФОРМАЦІЯ — право на інформацію (від 30 жовтня 1997 року № 5-зп); недопустимість звернення народного депутата України до керівників служби безпеки із запитом, що містить доручення про перевірку будь-якої інформації щодо окремих громадян (від 19 травня 1999 року № 4-рп/99, п. 4, пп. 1.2 р.ч.); запит, звернення народного депутата України, звернення комітетів ВРУ про надання інформації, що становить банківську таємницю (від 5 березня 2003 року № 5-рп/2003, пп. 4.1, 4.2); поширення відомостей (від 10 квітня 2003 року № 8-рп/2003, п. 3).

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ (КМУ):

статус КМУ, членів КМУ — межі підконтрольності КМУ Верховній Раді України (від 10 лютого 2000 року № 2-рп/2000, п. 4); правове регулювання статусу Прем'єр-міністра України, членів КМУ та інших посадових осіб (від 7 травня 2002 року № 8-рп/2002, п. 4); суміщення службової діяльності керівників органів виконавчої влади (від 17 жовтня 2002 року № 16-рп/2002); порядок припинення повноважень членів КМУ (від 11 грудня 2007 року № 12-рп/2007); повноваження КМУ встановлюються Конституцією та законами України (від 11 листопада 2008 року № 25-рп/2008, пп. 3.1);

повноваження КМУ:

— забезпечення проведення цінової політики (від 2 березня 1999 року № 2-рп/99; від 10 лютого 2000 року № 2-рп/2000, п. 2, 3, 4); повноважність коригувати ціни (тарифи) у сфері надання послуг у визначених законодавцем межах (від 16 березня 2004 року № 6-рп/2004, п. 7); недопустимість надання повноважень КМУ обмежувати видатки Державного бюджету України на утримання судової влади (від 24 червня 1999 року № 6-рп/99, п. 3); неконституційність законодавчого закріплення порядку, згідно з яким розміри посадових окладів суддів встановлюються КМУ (від 22 травня 2008 року № 10-рп/2008, пп. 7.2);

— забезпечення проведення політики соціального захисту (від 2 березня 1999 року № 2-рп/99); неповноважність визначати умови обчислення стажу наукової

роботи для надання підвищеної пенсії (від 19 червня 2001 року № 9-рп/2001, п. 4); відсутність повноважень щодо встановлення розмірів пенсій (від 8 вересня 2009 року № 19-рп/2009, пп. 3.2); повноваження КМУ визначати порядок та розміри соціальних виплат виходячи з наявного фінансового ресурсу бюджету Пенсійного фонду України (від 26 грудня 2011 року № 20-рп/2011, пп. 2.2);

— неповноважність врегулювання питань правового режиму власності (від 11 листопада 2008 року № 25-рп/2008); неповноважність встановлювати загальнодержавні податки і збори (обов'язкові платежі) або визначати окремі елементи їх правового механізму регулювання (від 23 червня 2009 року № 15-рп/2009, п. 6; від 20 травня 2010 року № 14-рп/2010, пп. 3.2);

— неповноважність скасовувати акти Служби безпеки України, в тому числі накази Голови Служби безпеки України (від 20 жовтня 2009 року № 27-рп/2009, пп. 3.4);

— здійснення управління об'єктами державної власності відповідно до закону (від 29 вересня 2009 року № 22-рп/2009; від 17 лютого 2010 року № 6-рп/2010, пп. 3.4); утворення, реорганізація та ліквідація господарських об'єднань, підприємств, установ та організацій для здійснення окремих функцій з управління об'єктами державної власності (від 12 січня 2010 року № 2-рп/2010, пп. 3.2); виконання існуючих договорів в умовах реорганізації процедури реалізації військового майна (від 12 січня 2010 року № 2-рп/2010, пп. 3.4);

— утворення КМУ допоміжного колегіального органу (від 6 грудня 2001 року № 17-рп/2001, пп. 1.2); припинення діяльності урядового органу державного управління у складі Міністерства оборони України (від 12 січня 2010 року № 2-рп/2010, пп. 3.5); затвердження положення про спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади (від 17 лютого 2010 року № 6-рп/2010, пп. 3.2); повноваження утворювати урядові органи (від 17 лютого 2010 року № 6-рп/2010, пп. 3.4);

— повноваження проводити державну політику у сфері державної служби (від 8 липня 2003 року № 15-рп/2003, пп. 5.1);

— можливість бути стороною колективних трудових спорів (конфліктів) на національному рівні (від 24 грудня 2009 року № 35-рп/2009, пп. 3.2, 3.3, 3.4, п. 1 р.ч.);

— неповноважність встановлювати порядок застосування мов (від 2 лютого 2010 року № 4-рп/2010, пп. 5.2);

акти КМУ — скасування актів КМУ, вирішення питання про їх законність, конституційність (від 1 жовтня 1998 року № 13-рп/98, п. 3); можливість визначення порядку реалізації повноважень КМУ у підзаконних актах КМУ (від 24 грудня 2009 року № 36-рп/2009, пп. 3.2); зупинення КМУ дії своїх актів (від 12 січня 2010 року № 2-рп/2010, пп. 3.3); відтворення змісту норм Конституції та законів України у нормативно-правових актах уряду (від 2 лютого 2010 року № 4-рп/2010, пп. 5.1); обов'язок керуватися законом і неможливість змінювати, доповнювати чи розширювати його зміст (від 28 жовтня 2009 року № 28-рп/2009, пп. 3.2; від 17 лютого 2010 року № 6-рп/2010, пп. 3.3).

КИЇВ — визначення строків та порядку проведення виборів депутатів місцевих рад та міських голів міст Києва і Севастополя (від 27 березня 1998 року № 5-рп/98); поняття «організація управління районами в місті Києві», «організація управління районами в містах» (від 13 липня 2001 року № 11-рп/2001, п. 3, п. 2 р.ч.); поняття «столиця» (від 16 січня 2003 року № 1-рп/2003, пп. 3.1); особливості здійснення виконавчої влади та місцевого самоврядування у місті Києві (від 25 грудня 2003 року № 21-рп/2003);

особливості здійснення виконавчої влади та місцевого самоврядування в районах міста Києва (від 13 жовтня 2005 року № 9-рп/2005, п. 4, 5, 6, 7, п. 1 р.ч.).

КОЛЕКТИВНИЙ ТРУДОВИЙ СПІР (КОНФЛІКТ) — можливість КМУ бути стороною колективних трудових спорів (конфліктів) на національному рівні (від 24 грудня 2009 року № 35-рп/2009, пп. 3.2, 3.3, 3.4, п. 1 р.ч.).

КОНСТИТУЦІЙНИЙ ЛАД — право народу визначити конституційний лад шляхом прийняття Конституції України на всеукраїнському референдумі, змінювати конституційний лад шляхом внесення змін до Основного Закону України (від 5 жовтня 2005 року № 6-рп/2005, пп. 4.1, 4.3, п. 2 р.ч.); недопустимість узурпації належного виключно народові права визначити і змінювати конституційний лад в Україні (від 5 жовтня 2005 року № 6-рп/2005, пп. 4.4); стабільність конституційного ладу (від 27 квітня 2000 року № 7-рп/2000, п. 4; від 11 грудня 2007 року № 12-рп/2007, п. 5); статус української мови як державної (від 22 квітня 2008 року № 8-рп/2008, пп. 5.1).

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ (КСУ):

повноваження — можливість зміни повноважень КСУ лише шляхом внесення змін до Конституції України (від 26 червня 2008 року № 13-рп/2008, пп. 3.1);

— межі юрисдикції КСУ (від 27 березня 2002 року № 7-рп/2002, п. 4, п. 1 р.ч.; від 7 травня 2002 року № 8-рп/2002, п. 3, 5, пп. 1.1, 1.2 р.ч.); поширення юрисдикції на розгляд питань про відповідність Конституції України законів та інших нормативних актів, прийнятих до набуття чинності Конституцією України (від 23 червня 1997 року № 2-зп, п. 1, 3; від 27 грудня 2001 року № 20-рп/2001, п. 5); невідомість питань про відповідність Конституції України правових актів органів ВРУ, крім нормативних актів Президії ВРУ (від 23 червня 1997 року № 2-зп; від 27 грудня 2001 року № 20-рп/2001, п. 5); повноваження давати висновки щодо порушень Верховною Радою АРК Конституції або законів України, які можуть бути допущені шляхом прийняття нею правових актів як нормативного, так і ненормативного характеру (від 14 березня 2001 року № 1-в/2001, п. 11); невідомість КСУ питання щодо конституційності нечинного правового акта (від 5 квітня 2001 року № 3-рп/2001, п. 5; від 14 листопада 2001 року № 15-рп/2001, п. 5; від 14 червня 2007 року № 3-рп/2007, п. 5; від 22 квітня 2008 року № 9-рп/2008, пп. 5.1; від 22 травня 2008 року № 10-рп/2008, п. 9; від 25 червня 2008 року № 12-рп/2008, пп. 6.3; від 8 жовтня 2008 року № 21-рп/2008, п. 3; від 3 лютого 2009 року № 4-рп/2009, п. 12; від 17 грудня 2009 року № 32-рп/2009, п. 4; від 11 травня 2010 року № 13-рп/2010, п. 4; від 12 липня 2011 року № 8-рп/2011, п. 5); неповноважність надавати консультації щодо застосування законодавства (від 9 жовтня 2007 року № 7-рп/2007, пп. 2.4; від 25 червня 2008 року № 12-рп/2008, пп. 6.1); невідомість питань щодо конституційності правових актів, які вичерпали свою дію (від 22 квітня 2008 року № 9-рп/2008, п. 5; від 16 жовтня 2008 року № 24-рп/2008, п. 7; від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009, п. 4); відсутність повноваження здійснювати правовий контроль за законністю актів, прийнятих органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами (від 17 лютого 2010 року № 6-рп/2010, пп. 3.5);

— у сфері законотворчості — невідомість КСУ питань, які потребують законодавчого врегулювання (від 25 березня 1998 року № 3-рп/98, п. 2; від 27 травня 2008 року № 11-рп/2008, пп. 7.2; від 25 червня 2008 року № 12-рп/2008, пп. 6.1); невідомість КСУ перевірки змісту пропозицій Президента України до закону в разі його повернення на повторний розгляд ВРУ (від 11 березня 2003 року № 6-рп/2003, п. 4); неможливість усунення законодавчої прогалини шляхом тлумачення конституційних норм (від 15 жовтня 2008 року № 23-рп/2008, п. 4);

непідвідомчість КСУ питань, що належать до сфери законодавчого врегулювання і здійснюються на розсуд законодавця (від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009, п. 4);

конституційний контроль — попередній (превентивний), наступний (від 9 червня 1998 року № 8-рп/98, п. 2);

— конституційний контроль законопроекту про внесення змін до Конституції України — здійснення наступного конституційного контролю щодо закону про внесення змін до Конституції України (від 26 червня 2008 року № 13-рп/2008, пп. 3.2; від 30 вересня 2010 року № 20-рп/2010, пп. 3.3); здійснення попереднього (превентивного) конституційного контролю законопроекту про внесення змін до Конституції України (від 30 вересня 2010 року № 20-рп/2010, пп. 3.2); неповноважність вирішувати питання щодо неузгодженості положень законопроекту про внесення змін до Конституції України з положеннями Конституції України (від 25 березня 1999 року № 1-в/99, п. 4; від 16 березня 2004 року № 1-в/2004, п. 10);

— конституційний контроль актів КМУ (від 1 жовтня 1998 року № 13-рп/98, п. 3);

— конституційний контроль актів про обрання/призначення на посаду, звільнення з посади — підвідомчість КСУ питань про конституційність актів про обрання/призначення суддів на посади та про звільнення їх з посад, а не про їх законність (від 27 березня 2002 року № 7-рп/2002, п. 5, п. 1 р.ч.); підвідомчість КСУ актів про призначення або звільнення посадових осіб Президентом України, ВРУ (від 7 травня 2002 року № 8-рп/2002);

рішення КСУ — обов'язковість виконання рішень, висновків КСУ (від 9 червня 1998 року № 8-рп/98, п. 2; від 14 грудня 2000 року № 15-рп/2000, п. 2, 3, 4; від 10 червня 2010 року № 16-рп/2010, пп. 3.3; від 30 вересня 2010 року № 20-рп/2010, п. 6); порядок виконання рішень КСУ (від 14 грудня 2000 року № 15-рп/2000).

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ — юридична природа (від 3 жовтня 1997 року № 4-зп, п. 2); верховенство конституційних норм (від 3 жовтня 1997 року № 4-зп, п. 2; від 23 грудня 1997 року № 7-зп, п. 1; від 16 січня 2003 року № 1-рп/2003, пп. 1.3); встановлення винятків з конституційних норм лише Конституцією України (від 30 жовтня 1997 року № 5-зп, п. 4 р.ч.; від 29 грудня 1999 року № 11-рп/99, п. 4; від 12 липня 2000 року № 9-рп/2000, п. 3; від 4 червня 2009 року № 13-рп/2009, пп. 3.2; від 17 червня 2010 року № 2-в/2010, пп. 4.4); стабільність Конституції (від 2 червня 1999 року № 2-в/99, п. 4); Конституція України як єдиний, цілісний акт (від 29 грудня 1999 року № 11-рп/99, п. 2; від 27 березня 2000 року № 3-рп/2000, пп. 4.2; від 11 липня 2000 року № 2-в/2000, пп. 3.1); пряма дія норм Конституції України (від 28 березня 2001 року № 2-рп/2001, п. 3; від 19 квітня 2001 року № 4-рп/2001, п. 2; від 25 червня 2008 року № 12-рп/2008, пп. 6.1; від 15 жовтня 2008 року № 23-рп/2008, пп. 3.2; від 15 січня 2009 року № 2-рп/2009, пп. 3.1; від 8 грудня 2011 року № 16-рп/2011, пп. 4.2, п. 1 р.ч.);

прийняття, набуття чинності — прийняття Конституції України ВРУ (від 11 липня 1997 року № 3-зп, п. 4; від 3 жовтня 1997 року № 4-зп, п. 2); набуття чинності (від 3 жовтня 1997 року № 4-зп, п. 3, п. 2 р.ч.); прийняття нової Конституції України (від 27 березня 2000 року № 3-рп/2000, пп. 4.4); прийняття Конституції на всеукраїнському референдумі (від 5 жовтня 2005 року № 6-рп/2005, пп. 4.1, 4.3; від 16 квітня 2008 року № 6-рп/2008, п. 4, п. 1 р.ч.);

внесення змін до Конституції України — обов'язковість висновку КСУ щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України вимогам Конституції України (від 9 червня 1998 року № 8-рп/98, п. 3, п. 2 р.ч.; від 25 березня

1999 року № 1-в/99, п. 3; від 2 червня 1999 року № 2-в/99, п. 5); суб'єкт звернення та форма звернення до КСУ щодо законопроекту про внесення змін до Конституції України (від 9 червня 1998 року № 8-рп/98, п. 4, п. 2 р.ч.); збалансованість дій Президента України, народних депутатів України, ВРУ при внесенні змін до Конституції України (від 27 березня 2000 року № 3-рп/2000, пп. 4.2); повноважність Центральної виборчої комісії, Президента України, інших державних органів здійснювати перевірку щодо відповідності Конституції України питань, які пропонуються ініціативними групами громадян для всеукраїнського референдуму за народною ініціативою (від 27 березня 2000 року № 3-рп/2000, пп. 4.2); право вето на закон про внесення змін до Конституції України (від 11 березня 2003 року № 6-рп/2003, п. 3, 4); обов'язковість перевірки КСУ щодо відповідності вимогам Конституції України законопроекту про внесення змін до Конституції України та усіх поправок, внесених до нього (від 10 вересня 2008 року № 2-в/2008, п. 2); попередній (превентивний) конституційний контроль як стадія конституційної процедури внесення змін до Основного Закону України (від 30 вересня 2010 року № 20-рп/2010, пп. 3.2); додержання процедури внесення змін до Конституції України (від 30 вересня 2010 року № 20-рп/2010); наступний конституційний контроль щодо закону про внесення змін до Конституції України після набрання ним чинності (від 30 вересня 2010 року № 20-рп/2010, пп. 3.3); наслідки визнання неконституційним закону про внесення змін до Конституції України у зв'язку з порушенням процедури його розгляду та ухвалення (від 30 вересня 2010 року № 20-рп/2010, п. 6);

попередній конституційний контроль законопроектів про внесення змін до Конституції України:

— проекту Закону України «Про внесення змін до статті 98 Конституції України» (від 25 березня 1999 року № 1-в/99);

— проекту Закону України «Про внесення змін до статті 46 Конституції України» (від 2 червня 1999 року № 2-в/99);

— проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України за результатами всеукраїнського референдуму за народною ініціативою» (від 27 червня 2000 року № 1-в/2000);

— проекту Закону України «Про зміни до Конституції України за результатами всеукраїнського референдуму 16.04.2000 року» (від 11 липня 2000 року № 2-в/2000);

— проекту Закону України «Про внесення змін до статті 80 Конституції України» (від 5 грудня 2000 року № 3-в/2000);

— проекту Закону України «Про внесення змін до статті 98 Конституції України» (від 21 грудня 2000 року № 4-в/2000);

— проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України (статей 84, 85, 89, 92, 93, 94, 106, 147, 150, 151 та пункту 6 розділу XV Конституції України)» (від 14 березня 2001 року № 1-в/2001);

— проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України» реєстр. № 6254 від 1 грудня 2000 року (від 4 липня 2001 року № 2-в/2001);

— проекту Закону України «Про внесення змін і доповнень до Конституції України» реєстр. № 7091 від 23 лютого 2001 року (від 16 жовтня 2002 року № 1-в/2002);

— проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України» № 3207-1 (від 30 жовтня 2003 року № 1-в/2003);

— проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України» реєстр. № 4105 (від 5 листопада 2003 року № 2-в/2003);

— проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України» реєстр. № 4180 (від 10 грудня 2003 року № 3-в/2003);

— проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України» реєстр. № 4105 (від 16 березня 2004 року № 1-в/2004);

— проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України» реєстр. № 4180 (від 12 жовтня 2004 року № 2-в/2004);

— проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України» реєстр. № 3207-1 (від 7 вересня 2005 року № 1-в/2005);

— проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України щодо удосконалення системи місцевого самоврядування» реєстр. № 3207-1 (від 15 січня 2008 року № 1-в/2008);

— проекту Закону України «Про внесення зміни до Конституції України (щодо обмеження депутатської недоторканності)» реєстр. № 1375 від 18 січня 2008 року (від 10 вересня 2008 року № 2-в/2008);

— проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо гарантії недоторканності для окремих посадових осіб)» реєстр. № 3251 від 3 жовтня 2008 року (від 1 квітня 2010 року № 1-в/2010);

— проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо строків повноважень Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів)» реєстр. № 4177 від 3 березня 2010 року (від 17 червня 2010 року № 2-в/2010);

— проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України щодо проведення чергових виборів народних депутатів України, Президента України, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» реєстр. № 7265 (від 18 листопада 2010 року № 3-в/2010).

КРИМІНАЛЬНЕ СУДОЧИНСТВО (від 30 червня 2009 року № 16-рп/2009, пп. 3.2, п. 6); справа про Римський статут (від 11 липня 2001 року № 3-в/2001); поняття «службовий злочин», «службова особа» (від 30 жовтня 2003 року № 18-рп/2003, п. 3, п. 1 р.ч.); допустимість доказів у кримінальній справі (від 20 жовтня 2011 року № 12-рп/2011).

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ — виконавчий орган ради (від 9 лютого 2000 року № 1-рп/2000, пп. 2.1, 2.2); субординація елементів у системі місцевого самоврядування (від 9 лютого 2000 року № 1-рп/2000, пп. 3.2); зміст інституту місцевого самоврядування (від 26 березня 2002 року № 6-рп/2002, п. 4); об'єднання, роз'єднання територіальних громад (від 18 червня 2002 року № 12-рп/2002); політико-правова природа органів місцевого самоврядування (від 16 квітня 2009 року № 7-рп/2009, п. 3); органи місцевого самоврядування як суб'єкти владних повноважень (від 1 квітня 2010 року № 10-рп/2010, пп. 3.2, п. 1 р.ч.); допустимість встановлення граничного віку перебування на службі в органах місцевого самоврядування (від 16 жовтня 2007 року № 8-рп/2007, пп. 3.2, 3.3, 3.4, 3.5);

— поняття «організація управління районами в місті Києві», «організація управління районами в містах» (від 13 липня 2001 року № 11-рп/2001, п. 3, п. 2 р.ч.); особливості здійснення виконавчої влади та місцевого самоврядування у місті Києві (від 25 грудня 2003 року № 21-рп/2003, п. 7, 8, п. 1 р.ч.); особливості здійснення

виконавчої влади та місцевого самоврядування в районах міста Києва (від 13 жовтня 2005 року № 9-рп/2005, п. 4, 5, 6, 7, п. 1 р.ч.);

строки повноважень, вибори — строк здійснення повноважень складу представницького органу місцевого самоврядування чи посадової особи, обраної на позачергових виборах (від 4 червня 2009 року № 13-рп/2009, п. 3, пп. 3.2, п. 1 р.ч.); порядок обчислення скликань представницьких органів місцевого самоврядування (рад), що формуються за результатами проведення позачергових виборів (від 4 червня 2009 року № 13-рп/2009, п. 6); відсутність у ВРУ повноваження відмінити вже призначені нею чергові або позачергові вибори до органів місцевого самоврядування (від 10 червня 2009 року № 14-рп/2009, п. 4); строк повноважень сільської, селищної, міської, районної, обласної ради та сільського, селищного, міського голови, обраних на чергових виборах (від 17 червня 2010 року № 2-в/2010; від 18 листопада 2010 року № 3-в/2010, пп. 4.5); регулювання законодавцем правовідносин, пов'язаних із датою проведення голосування на виборах органів і посадових осіб місцевого самоврядування, а також з припиненням їх повноважень (від 17 червня 2010 року № 2-в/2010, п. 5);

повноваження — межі повноважень міських рад, зокрема щодо утворення і ліквідації районів у місті (від 13 липня 2001 року № 11-рп/2001, п. 4, п. 3, 4 р.ч.); предмети відання місцевого самоврядування (від 1 квітня 2010 року № 10-рп/2010, пп. 3.2);

— право територіальних громад районів у містах та районних у місті рад самостійно здійснювати місцеве самоврядування та бути самостійними суб'єктами права комунальної власності (від 9 лютого 2000 року № 1-рп/2000, пп. 1.1, 1.2); здійснення корпоративних прав органами місцевого самоврядування щодо господарських товариств (від 20 червня 2007 року № 5-рп/2007, пп. 3.5, 3.6, 3.7); повноваження відповідних рад органів місцевого самоврядування приймати рішення про незастосування положень Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» до комунальних унітарних підприємств (від 20 червня 2007 року № 5-рп/2007, пп. 3.6, 3.7, п. 4);

— здійснення обласними радами повноважень управління зоною безумовного (обов'язкового) відселення (від 6 жовтня 2009 року № 24-рп/2009);

— забезпечення виконання цінової політики органами місцевого самоврядування (від 10 лютого 2000 року № 2-рп/2000, п. 3); фінансування житлового будівництва та придбання житла для військовослужбовців (від 13 червня 2002 року № 11-рп/2002);

— бюджетні права — принцип самостійності місцевих бюджетів (від 9 лютого 2000 року № 1-рп/2000, пп. 5.1, 5.2; від 16 лютого 2010 року № 5-рп/2010, пп. 3.4, 3.5, п. 1 р.ч.); бюджетні права місцевого самоврядування в АРК (від 27 лютого 2001 року № 1-рп/2001, пп. 4.2); право обласних та районних рад на самостійне затвердження бюджетів відповідного рівня (від 20 травня 2009 року № 11-рп/2009, пп. 3.3);

акти органів місцевого самоврядування (від 16 квітня 2009 року № 7-рп/2009, п. 4, 5, п. 1 р.ч.); зміна, скасування актів органів місцевого самоврядування (від 16 квітня 2009 року № 7-рп/2009);

статус депутатів місцевих рад, сільських, селищних, міських голів — статус міського голови (від 6 липня 1999 року № 7-рп/99, п. 4, п. 1 р.ч.); сільський, селищний міський голова (від 9 лютого 2000 року № 1-рп/2000, пп. 3.2);

— непоширення на депутатів місцевих рад принципу несумісності депутатського мандата з іншими видами діяльності (від 13 травня 1998 року № 6-рп/98, п. 5, 6, п. 1 р.ч.); сумісництво посад народного депутата України і міського голови (від 6 липня

1999 року № 7-рп/99); поєднання посади в місцевій державній адміністрації з мандатом депутата місцевої ради (від 4 грудня 2001 року № 16-рп/2001); поєднання депутатського мандата депутата місцевої ради з посадами керівників органів виконавчої влади (від 4 липня 2002 року № 14-рп/2002, п. 2); несумісність посади сільського, селищного, міського голови з мандатом депутата Верховної Ради АРК (від 20 травня 2004 року № 12-рп/2004);

— дострокове припинення повноважень депутатів місцевих рад (від 13 травня 1998 року № 6-рп/98, п. 7, п. 2 р.ч.); дострокове припинення повноважень сільського, селищного, міського голови (від 9 лютого 2000 року № 1-рп/2000, пп. 3.2);

— недопустимість надання права вищому керівному органу політичної партії (виборчого блоку політичних партій) відкликати депутата відповідної ради з «інших підстав, встановлених вищим керівним органом політичної партії (виборчого блоку політичних партій)» (від 27 травня 2008 року № 11-рп/2008, п. 5);

— охорона трудових прав депутатів місцевих рад (від 26 березня 2002 року № 6-рп/2002);

оплата праці посадових осіб, працівників — розмір оплати праці посадових осіб місцевого самоврядування може регулюватися державою (від 20 травня 2009 року № 11-рп/2009, пп. 3.2); можливість зміни заробітної плати працівників виконавчого апарату районних і обласних рад залежно від конкретних обставин, які обумовлюють складові в оплаті їх праці (від 20 травня 2009 року № 11-рп/2009, п. 4).

МОВНІ ПРАВА — поняття державної мови (від 14 грудня 1999 року № 10-рп/99, п. 3, п. 1 р.ч.); застосування української мови (від 14 грудня 1999 року № 10-рп/99); застосування мов у галузі кінематографії (від 20 грудня 2007 року № 13-рп/2007); мова судочинства (від 22 квітня 2008 року № 8-рп/2008, п. 5, 6; від 13 грудня 2011 року № 17-рп/2011, п. 4); застосування української мови, застосування та вивчення мов національних меншин у навчальній і виховній роботі в загальноосвітніх навчальних закладах (від 2 лютого 2010 року № 4-рп/2010, п. 4); встановлення порядку застосування мов (від 2 лютого 2010 року № 4-рп/2010, пп. 5.2).

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ — представництво Українського народу (від 7 липня 1998 року № 11-рп/98, п. 2; від 3 грудня 1998 року № 17-рп/98, п. 3; від 6 квітня 2010 року № 11-рп/2010, п. 6);

статус (від 10 травня 2000 року № 8-рп/2000);

— обов'язок голосувати особисто (від 7 липня 1998 року № 11-рп/98; від 14 березня 2001 року № 1-в/2001, п. 6); особиста участь народного депутата України у засіданнях ВРУ та її органів, до складу яких його обрано (від 17 жовтня 2002 року № 17-рп/2002, п. 3, 4);

— несумісність депутатського мандата (від 13 травня 1997 року № 1-зп; від 6 липня 1999 року № 7-рп/99; від 6 грудня 2001 року № 17-рп/2001, пп. 1.2; від 4 липня 2002 року № 14-рп/2002); звільнення з інших посад у разі суміщення (від 29 січня 2008 року № 2-рп/2008, п. 5, 6); зайняття особами, уповноваженими на виконання функцій держави, викладацькою, науковою, творчою діяльністю у робочий час (від 6 жовтня 2010 року № 21-рп/2010, пп. 3.2, 3.2.2);

— обмеження повноважень народного депутата України (від 26 червня 2003 року № 12-рп/2003, п. 7, пп. 1.4 р.ч.); неповноважність Голови ВРУ обмежувати виконання народним депутатом України його конституційних повноважень (від 29 січня 2008 року № 2-рп/2008, пп. 6.3.4);

— дострокове припинення повноважень (від 13 травня 1997 року № 1-зп, п. 1, п. 1, 2, 3 р.ч.);

гарантії діяльності:

— гарантії депутатської недоторканності (від 27 жовтня 1999 року № 9-рп/99, п. 4, пп. 1.3, 1.4 р.ч.; від 27 червня 2000 року № 1-в/2000, пп. 3.2; від 11 липня 2000 року № 2-в/2000, пп. 3.2; від 5 грудня 2000 року № 3-в/2000, п. 3; від 11 липня 2001 року № 3-в/2001, пп. 2.2; від 10 квітня 2003 року № 7-рп/2003, п. 4, пп. 1.3 р.ч.; від 26 червня 2003 року № 12-рп/2003, п. 5, пп. 1.1 р.ч.; від 10 вересня 2008 року № 2-в/2008, п. 1, 4; від 1 квітня 2010 року № 1-в/2010, пп. 4.1, 4.3); строк, на який поширюється депутатська недоторканність (від 27 жовтня 1999 року № 9-рп/99, п. 4, пп. 1.4 р.ч.; від 10 квітня 2003 року № 7-рп/2003, п. 4; від 26 червня 2003 року № 12-рп/2003, п. 5); затримання, арешт народного депутата України (від 26 червня 2003 року № 12-рп/2003, п. 6, пп. 1.1, 1.2, 1.3 р.ч.); відповідальність за образу чи наклеп (від 1 квітня 2010 року № 1-в/2010, пп. 4.2); притягнення до адміністративної відповідальності (від 10 квітня 2003 року № 7-рп/2003, п. 4, пп. 1.3 р.ч.);

— право об'єднуватися в депутатські групи (фракції) (від 3 грудня 1998 року № 17-рп/98, п. 2, 3); перебування народного депутата України у депутатській фракції (від 25 червня 2008 року № 12-рп/2008); участь у формуванні коаліції депутатських фракцій (від 6 квітня 2010 року № 11-рп/2010, п. 6);

— право невідкладного прийому (від 10 квітня 2003 року № 7-рп/2003, п. 2, пп. 1.1 р.ч.); право народного депутата України безперешкодно відвідувати органи державної влади та органи місцевого самоврядування, а також право безперешкодного доступу на всі підприємства, в установи та організації, розташовані на території України (від 10 квітня 2003 року № 7-рп/2003, п. 3, пп. 1.2 р.ч.); відсутність обов'язку у Президента України невідкладно приймати народного депутата України з питань депутатської діяльності (від 10 квітня 2003 року № 7-рп/2003, п. 2, 3, пп. 1.1 р.ч.);

— право на запит (від 19 травня 1999 року № 4-рп/99; від 11 квітня 2000 року № 4-рп/2000; від 10 травня 2000 року № 8-рп/2000, п. 3, 4; від 14 жовтня 2003 року № 16-рп/2003, п. 6, 7, пп. 1.2 р.ч.); непоширення права народного депутата України на запит на питання, пов'язані із здійсненням правосуддя у конкретних справах (від 19 травня 1999 року № 4-рп/99, п. 2, 3, пп. 1.1 р.ч.; від 20 березня 2002 року № 4-рп/2002); право на запит та право на звернення (від 5 березня 2003 року № 5-рп/2003, пп. 4.1; від 1 квітня 2008 року № 4-рп/2008, п. 3); право на запит, право на звернення до органів дізнання і досудового слідства (від 20 березня 2002 року № 4-рп/2002); звернення до ВРЮ про наявність підстав для звільнення судді з посади, про факт дисциплінарного проступку судді Верховного Суду України або судді вищого спеціалізованого суду (від 21 травня 2002 року № 9-рп/2002, п. 7); запит, звернення народного депутата України до НБУ або його посадових осіб (від 5 березня 2003 року № 5-рп/2003, пп. 4.1, пп. 1.1, 1.2 р.ч.); направлення запиту до Президента України (від 14 жовтня 2003 року № 16-рп/2003);

— право народного депутата України і Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини вносити до ВРЮ подання про відкриття дисциплінарного провадження стосовно суддів Верховного Суду України і суддів вищих спеціалізованих судів та пропозиції про прийняття подання про звільнення суддів з посади (від 21 травня 2002 року № 9-рп/2002, п. 7);

— право використання засобів масової інформації (від 10 травня 2000 року № 8-рп/2000, п. 5);

— надання гарантій колишнім народним депутатам України (від 10 травня 2000 року № 8-рп/2000, п. 6).

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ (НБУ) — банківський нагляд (від 5 березня 2003 року № 5-рп/2003, п. 4); звернення народних депутатів України, комітетів ВРУ до НБУ, його посадових осіб (від 5 березня 2003 року № 5-рп/2003); призначення на посаду та звільнення з посади Голови НБУ (від 26 лютого 2009 року № 6-рп/2009, пп. 3.1, 3.3, п. 1 р.ч.); економічна самостійність (від 11 травня 2010 року № 13-рп/2010, пп. 3.2).

НЕДОТОРКАНИСТЬ ЖИТЛА, іншого володіння особи — примусове проникнення до житла чи іншого володіння боржника для виконання ухвали суду про забезпечення позову (від 31 травня 2011 року № 4-рп/2011).

ОБ'ЄДНАННЯ ГРОМАДЯН — невтручання держави у здійснювану в рамках закону діяльність об'єднань громадян (від 23 травня 2001 року № 6-рп/2001, п. 4.3; від 13 грудня 2001 року № 18-рп/2001, п. 2, 3); тимчасове припинення та заборона діяльності Компартії України (від 27 грудня 2001 року № 20-рп/2001, п. 7, 8); принцип рівності всіх об'єднань громадян перед законом (від 12 червня 2007 року № 2-рп/2007, п. 4, 11); див. також: політичні партії.

ОБЧИСЛЕННЯ СТРОКІВ (від 7 липня 1998 року № 11-рп/98, п. 3); строки підписання та офіційного оприлюднення законів України (від 7 липня 1998 року № 11-рп/98, п. 3); строки завчасного сповіщення про мирні зібрання (від 19 квітня 2001 року № 4-рп/2001); розумний строк досудового слідства (від 30 січня 2003 року № 3-рп/2003, п. 8); строки оскарження порушень під час підрахунку голосів та встановлення результатів голосування (від 3 липня 2003 року № 13-рп/2003, п. 3); строки перебування на посту Президента України (від 25 грудня 2003 року № 22-рп/2003, п. 8, п. 1 р.ч.); обчислення строку, протягом якого пленарні засідання ВРУ не можуть розпочатися (від 19 травня 2004 року № 11-рп/2004, п. 4, п. 1 р.ч.); встановлення виключно законом строків звернення до суду (від 22 червня 2004 року № 13-рп/2004, п. 3); строк повноважень Генерального прокурора України та підпорядкованих йому прокурорів (від 2 квітня 2008 року № 5-рп/2008); обчислення строків повноважень представницьких органів (від 4 червня 2009 року № 13-рп/2009, пп. 3.2, п. 1 р.ч.); строк здійснення повноважень складу представницького органу місцевого самоврядування чи посадової особи, обраної на позачергових виборах (від 4 червня 2009 року № 13-рп/2009, пп. 3.2, п. 1 р.ч.); встановлення скорочених строків розгляду позовних заяв (від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009, пп. 3.8, 3.9); строки адміністративного затримання (від 11 жовтня 2011 року № 10-рп/2011, пп. 3.5, 3.6, 3.7, 4.1, 4.2); встановлення строків у судовому процесі (від 13 грудня 2011 року № 17-рп/2011, пп. 6.1).

ОРГАНИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ — принцип самостійності органів законодавчої і виконавчої влади у здійсненні покладених на них повноважень (від 23 грудня 1997 року № 7-зп, п. 2); надання Конституцією України державним органам спеціального статусу через особливість призначення посадових осіб (від 1 липня 1998 року № 9-рп/98, п. 3; від 28 січня 2003 року № 2-рп/2003, п. 3); попереднє погодження кандидатур на посади як засіб реалізації повноважень (від 15 січня 2009 року № 2-рп/2009, пп. 3.2, 3.3; від 24 грудня 2009 року № 36-рп/2009, пп. 3.2); періодичність обрання та призначення органів державної влади (від 28 квітня 2009 року № 8-рп/2009, пп. 3.1); попереднє погодження структури центрального апарату міністерства як засіб реалізації повноважень (від 24 грудня 2009 року

№ 36-рп/2009, пп. 3.2); фінансування державних органів (від 11 березня 2010 року № 7-рп/2010, пп. 3.2).

ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ — патентування підприємницької діяльності (від 21 грудня 2000 року № 16-рп/2000); право держави визначати механізм виплати і доставки пенсій та грошової допомоги (від 20 червня 2001 року № 10-рп/2001, п. 3); оподаткування підприємств з іноземними інвестиціями (від 29 січня 2002 року № 1-рп/2002, п. 3, 4); організація розповсюдження поштових марок, маркованих конвертів і карток (від 28 травня 2003 року № 10-рп/2003); запровадження державної монополії у сфері контролю за виробництвом окремих видів продукції (від 31 березня 2004 року № 8-рп/2004); допустимість державного регулювання мінімальної ціни на цукор (від 15 квітня 2004 року № 10-рп/2004, п. 3, 4); морський порт як державне підприємство (від 15 грудня 2004 року № 21-рп/2004, п. 3).

ПОДАТКИ — оподаткування підприємств з іноземними інвестиціями (від 29 січня 2002 року № 1-рп/2002; від 14 березня 2002 року № 3-уп/2002); звільнення від оподаткування операцій з передачі земельних ділянок (від 5 лютого 2004 року № 2-рп/2004, п. 5, п. 1 р.ч.); податкова застава (від 24 березня 2005 року № 2-рп/2005); право Верховної Ради АРК і сільських, селищних, міських рад встановлювати додаткові пільги щодо оподаткування у межах сум, які надходять до їх бюджетів (від 16 лютого 2010 року № 5-рп/2010, пп. 3.5, п. 1 р.ч.).

ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ — всеукраїнський статус (від 3 березня 1998 року № 2-рп/98); право на свободу утворення (від 12 червня 2007 року № 2-рп/2007, п. 4, пп. 5.1, п. 6, 8, 10); обмеження у фінансуванні (від 12 червня 2007 року № 2-рп/2007, пп. 5.1); участь у виборчому процесі (від 12 червня 2007 року № 2-рп/2007, п. 7); утворення та реєстрація партійних організацій (від 16 жовтня 2007 року № 9-рп/2007); див. також: об'єднання громадян.

ПОСАДОВІ ОСОБИ:

статус посадової особи — недоторканність посадових осіб (від 23 грудня 1997 року № 7-зп, п. 1; від 26 лютого 1998 року № 1-рп/98, п. 11; див. також: народний депутат України (гарантії депутатської недоторканності); Президент України (гарантії недоторканності); статус суддів (заборона впливу на суддів у будь-який спосіб); надання Конституцією України державним органам спеціального статусу через особливості призначення посадових осіб (від 1 липня 1998 року № 9-рп/98, п. 3; від 28 січня 2003 року № 2-рп/2003, п. 3); сільський, селищний міський голова (від 9 лютого 2000 року № 1-рп/2000, пп. 3.2); правове регулювання статусу Прем'єр-міністра України, членів КМУ та інших посадових осіб (від 7 травня 2002 року № 8-рп/2002, п. 4); притягнення до відповідальності за порушення присяги осіб, які входять до складу ВРЮ за посадою (від 21 травня 2002 року № 9-рп/2002, п. 5); керівник центрального чи місцевого органу виконавчої влади (від 17 жовтня 2002 року № 16-рп/2002, п. 2, п. 1 р.ч.); суміщення службової діяльності керівників органів виконавчої влади (від 17 жовтня 2002 року № 16-рп/2002); межі допустимої інформації щодо посадових та службових осіб (від 10 квітня 2003 року № 8-рп/2003, п. 3); особливості у статусі київського міського голови (від 25 грудня 2003 року № 21-рп/2003, п. 8); зайняття особами, уповноваженими на виконання функцій держави, викладацькою, науковою, творчою діяльністю у робочий час (від 6 жовтня 2010 року № 21-рп/2010, пп. 3.2); див. також: представницький мандат;

призначення на посаду, звільнення з посади — допустимість встановлення кваліфікаційних вимог до претендентів на певні посади (від 18 квітня 2000 року № 5-рп/2000, п. 2); тимчасове виконання обов'язків та призначення на посади ВРУ, Президентом України посадових осіб (від 27 квітня 2000 року № 7-рп/2000); підвідомчість актів про призначення або звільнення посадових осіб Президентом України, ВРУ (від 7 травня 2002 року № 8-рп/2002); допустимість встановлення граничного віку перебування на державній службі та на службі в органах місцевого самоврядування (від 16 жовтня 2007 року № 8-рп/2007, пп. 3.2, 3.3, 3.4, 3.5); заборона участі у передвиборчій агітації (від 24 березня 2005 року № 3-рп/2005, п. 4, п. 1 р.ч.); припинення повноважень члена ВРЮ (від 17 квітня 2008 року № 7-рп/2008); відсутність вікових обмежень щодо перебування у складі ВРЮ та підстав для дострокового припинення їх повноважень у зв'язку з досягненням певного віку (від 18 вересня 2008 року № 18-рп/2008, пп. 3.1, 3.2); попереднє погодження кандидатур на посади (від 15 січня 2009 року № 2-рп/2009, пп. 3.2, 3.3; від 25 лютого 2009 року № 5-рп/2009, пп. 2.2); звільнення з посади Голови НБУ (від 26 лютого 2009 року № 6-рп/2009); проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних з виконанням функцій держави або органів місцевого самоврядування, їх близьких та інших осіб (від 6 жовтня 2010 року № 21-рп/2010, п. 4);

оплата праці — можливість держави регулювати розмір оплати праці посадових осіб місцевого самоврядування (від 20 травня 2009 року № 11-рп/2009, пп. 3.2); можливість зміни заробітної плати працівників виконавчого апарату районних і обласних рад залежно від конкретних обставин, які обумовлюють складові в оплаті їх праці (від 20 травня 2009 року № 11-рп/2009, п. 4).

ПРАВА І СВОБОДИ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА — винятки стосовно прав і свобод (від 29 грудня 1999 року № 11-рп/99, п. 4); охоронюваний законом інтерес (від 1 грудня 2004 року № 18-рп/2004, п. 3, 4, п. 1 р.ч.); пріоритет природних прав людини (від 29 січня 2008 року № 2-рп/2008, пп. 6.1);

забезпечення прав і свобод (від 24 грудня 2004 року № 22-рп/2004, пп. 3.2; від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009, пп. 3.15);

зміст, обсяг прав і свобод (від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005, пп. 5.2; від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005, п. 4; від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009, пп. 3.15);

звуження змісту та обсягу прав і свобод (від 22 квітня 2008 року № 8-рп/2008, пп. 6.2; від 22 травня 2008 року № 10-рп/2008, пп. 5.4, п. 7; від 28 квітня 2009 року № 9-рп/2009, п. 5; від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009, пп. 3.15); звуження змісту та обсягу прав і свобод є їх обмеженням (від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005, пп. 5.2); звуження процесуальних прав і гарантій особи (від 9 вересня 2010 року № 19-рп/2010, пп. 3.3);

скасування конституційних прав і свобод (від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005, пп. 5.2; від 22 травня 2008 року № 10-рп/2008, пп. 5.4, п. 7);

обмеження конституційних прав і свобод (від 12 червня 2007 року № 2-рп/2007, п. 10; від 1 квітня 2010 року № 1-в/2010, пп. 4.3; від 29 червня 2010 року № 17-рп/2010, пп. 3.1; від 6 жовтня 2010 року № 21-рп/2010, пп. 3.2.2; від 22 грудня 2010 року № 23-рп/2010, пп. 4.1); недопустимість обмеження нормами процесуального права норм матеріального права (від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005, пп. 5.5); можливість встановлення обмеження (від 19 жовтня 2009 року

№ 26-рп/2009, пп. 3.3; від 29 червня 2010 року № 17-рп/2010, пп. 3.1); недопустимість будь-яких обмежень у правах громадян за ознаками майнового стану, зокрема залежно від отримання працюючими пенсіонерами заробітної плати (від 18 червня 2007 року № 4-рп/2007, пп. 3.4); недопустимість зупинення дії положень законів, якими визначено права і свободи громадян, їх зміст та обсяг (від 9 липня 2007 року № 6-рп/2007, пп. 3.1; від 8 жовтня 2008 року № 20-рп/2008, п. 5; від 1 квітня 2010 року № 1-в/2010, пп. 4.3; див. також: закон про Державний бюджет України).

ПРАВО БРАТИ УЧАСТЬ В УПРАВЛІННІ ДЕРЖАВНИМИ СПРАВАМИ — нетотожність праву на працю (від 29 січня 2008 року № 2-рп/2008, пп. 6.1.2); недопустимість позбавлення громадянина права брати участь в управлінні державними справами шляхом участі у роботі окружної або дільничної виборчої комісії у зв'язку з його проживанням за межами відповідного округу або міста (від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009, пп. 3.3).

ПРАВОВА ДЕРЖАВА (від 2 листопада 2004 року № 15-рп/2004, пп. 4.2; від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005, пп. 5.3, 5.4; від 22 грудня 2010 року № 23-рп/2010, п. 4, 5); ієрархія нормативних актів (від 19 червня 2001 року № 9-рп/2001, пп. 4.1); обов'язок невтручання у реалізацію громадянами права на свободу об'єднання, в діяльність об'єднання (від 13 грудня 2001 року № 18-рп/2001, п. 2); передбачуваність законодавчої політики (від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005, п. 4); недопустимість невиконання державою своїх соціальних зобов'язань щодо окремих осіб (від 9 липня 2007 року № 6-рп/2007, пп. 3.2; від 28 квітня 2009 року № 9-рп/2009, п. 5; від 26 грудня 2011 року № 20-рп/2011, пп. 2.1); сприяння розвитку громадського самоврядування (від 10 січня 2008 року № 1-рп/2008, пп. 5.1); неможливість довільно відмовитися від взятих на себе фінансових зобов'язань (від 27 листопада 2008 року № 26-рп/2008, пп. 3.3); пропорційність (від 26 грудня 2011 року № 20-рп/2011, пп. 2.1).

ПРАВО ВЕТО (від 17 жовтня 2002 року № 17-рп/2002, п. 2); право вето на закон про внесення змін до Конституції України (від 11 березня 2003 року № 6-рп/2003, п. 3, 4); юридичні наслідки застосування права вето (від 7 липня 2009 року № 17-рп/2009, п. 4; від 14 липня 2009 року № 46-уп/2009; від 14 липня 2009 року № 18-рп/2009, пп. 3.3; від 26 листопада 2009 року № 30-рп/2009, пп. 3.2); право вето як елемент механізму стримувань і противаг у здійсненні влади (від 10 вересня 2009 року № 20-рп/2009, п. 3).

ПРАВОВІ АКТИ:

ВИДИ — нормативні, ненормативні (від 23 червня 1997 року № 2-зп, п. 1); ознаки нормативності правових актів (від 27 грудня 2001 року № 20-рп/2001, п. 6); визначення нормативного регулювання (від 3 лютого 2009 року № 4-рп/2009, п. 7); акти правозастосовного характеру (від 10 червня 2009 року № 14-рп/2009, пп. 2.3); правові акти управління (від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009, пп. 3.14; від 14 грудня 2011 року № 19-рп/2011, пп. 4.1, 4.2);

ЗАКОНОДАВСТВО — термін «законодавство» (від 9 липня 1998 року № 12-рп/98); недопустимість визначення діяння як правопорушення будь-яким іншим нормативно-правовим актом, крім закону (від 19 квітня 2000 року № 6-рп/2000, п. 2, 4); визнання неконституційним правового акта, стосовно якого були порушені процесуальні вимоги (від 12 липня 2000 року № 9-рп/2000, п. 2); ієрархія нормативно-правових актів (від 19 червня 2001 року № 9-рп/2001, пп. 4.1; від 16 січня 2003 року

№ 1-рп/2003, пп. 1.3); недопустимість відтворення положень правових актів, визнаних неконституційними (від 10 червня 2010 року № 16-рп/2010, пп. 3.3); неконституційність одночасного прийняття самостійних правових актів, предмет регулювання та конституційно визначені процедури розгляду і ухвалення яких є різними (від 30 вересня 2010 року № 20-рп/2010, п. 5); наслідки визнання неконституційним закону у зв'язку з порушенням процедури його розгляду та ухвалення (від 30 вересня 2010 року № 20-рп/2010, п. 5, 6);

дія, чинність — дія однопредметних нормативних правових актів однакової сили (від 3 жовтня 1997 року № 4-зп, п. 3); момент втрати чинності законами, іншими правовими актами або їх окремими положеннями, визнаними неконституційними (від 24 грудня 1997 року № 8-зп, п. 4; від 14 грудня 2000 року № 15-рп/2000, п. 2, 4); дія нормативно-правового акта (від 13 травня 1997 року № 1-зп, п. 5; від 9 лютого 1999 року № 1-рп/99, п. 2, 3, п. 1 р.ч.; від 5 квітня 2001 року № 3-рп/2001, п. 4; від 27 лютого 2003 року № 4-рп/2003, п. 5); див. також: дія нормативно-правового акта в часі; принцип незворотності дії в часі законів та інших нормативно-правових актів;

правові акти органів державної влади, місцевого самоврядування, їх посадових осіб:

ВРУ — див.: Верховна Рада України (акти та дії ВРУ, органів ВРУ);

Президента України — див.: Президент України (акти та дії Президента України);

КМУ — див.: Кабінет Міністрів України (акти КМУ);

АРК — див.: Автономна Республіка Крим (Конституція АРК; правові акти Верховної Ради АРК);

органів місцевого самоврядування — див.: місцевого самоврядування (акти органів місцевого самоврядування);

правові акти посадової особи — правові акти посадової особи — керівника виконавчого органу (від 17 жовтня 2002 року № 16-рп/2002, п. 2).

ПРАВО ВЛАСНОСТІ (від 12 лютого 2002 року № 3-рп/2002, пп. 3.1); правовий статус суб'єктів права різних форм власності (від 12 лютого 2002 року № 3-рп/2002, пп. 3.1; від 10 червня 2003 року № 11-рп/2003, пп. 3.3); непорушність права власності (від 11 листопада 2004 року № 16-рп/2004, п. 5); допустимість обмеження права власності (10 жовтня 2001 року № 13-рп/2001, пп. 5.4; від 11 травня 2005 року 4-рп/2005, пп. 4.2); примусове відчуження об'єкта права приватної власності (від 16 жовтня 2008 року № 24-рп/2008, п. 5); віднесення об'єктів права приватної власності до національного культурного надбання не має на меті зміну форми власності (від 16 жовтня 2008 року № 24-рп/2008, п. 6);

питання приватизації — допустимість внесення змін до переліку об'єктів права власності, які не підлягають приватизації (від 1 липня 1998 року № 9-рп/98, п. 2); безоплатна приватизація житла (від 10 червня 2010 року № 15-рп/2010, пп. 3.3, п. 1 р.ч.); див. також: приватизація;

окремі питання здійснення права власності фізичними та юридичними особами — збереження довіреним особам кандидатів у народні депутати України заробітної плати за останнім місцем роботи на час звільнення їх від виконання виробничих або службових обов'язків без згоди власника та компенсації йому витрат за рахунок коштів Державного бюджету України (від 26 лютого 1998 року № 1-рп/98, п. 12); заощадження громадян (від 10 жовтня 2001 року № 13-рп/2001); реальність будь-якого суб'єктивного права власності (від 10 жовтня 2001 року № 13-рп/2001, пп. 5.1); запровадження порядку грошових взаєморозрахунків на енергоринку з викорис-

танням розподільчих рахунків в установах уповноваженого банку (від 12 лютого 2002 року № 3-рп/2002); захист права власності організацій споживчої кооперації (від 11 листопада 2004 року № 16-рп/2004); права акціонерів ЗАТ (від 11 травня 2005 року № 4-рп/2005, п. 4, п. 1 р.ч.); права співвласників на допоміжні приміщення багатоквартирних будинків (від 2 березня 2004 року № 4-рп/2004, п. 4, п. 1 р.ч.); право на допоміжні приміщення у будинку чи гуртожитку, технічне обладнання, елементи зовнішнього благоустрою (від 9 листопада 2011 року № 14-рп/2011);

право власності на землю — передача земельних ділянок (від 5 лютого 2004 року № 2-рп/2004, п. 5, п. 1 р.ч.); порядок переоформлення права власності або права оренди на земельні ділянки (від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005); правовий режим власності (від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005, п. 6; від 11 листопада 2008 року № 25-рп/2008, пп. 3.4).

ПРАВО ГРОМАДЯН ЗБИРАТИСЯ МИРНО — строки завчасного сповіщення про мирні зібрання (від 19 квітня 2001 року № 4-рп/2001).

ПРАВО ГРОМАДЯН НА СВОБОДУ ОБ'ЄДНАННЯ — свобода утворення профспілок (від 18 жовтня 2000 року № 11-рп/2000); межі втручання держави в реалізацію права громадян на свободу об'єднання (від 13 грудня 2001 року № 18-рп/2001, п. 2, 3, 4, 5); право громадян України на свободу об'єднання у політичні партії (від 12 червня 2007 року № 2-рп/2007, п. 2, 3, 4).

ПРАВО КОЖНОГО БУДЬ-ЯКИМИ НЕ ЗАБОРОНЕНИМИ ЗАКОНОМ ЗАСОБАМИ ЗАХИЩАТИ СВОЇ ПРАВА І СВОБОДИ ВІД ПОРУШЕНЬ І ПРОТИПРАВНИХ ПОСЯГАНЬ (від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009, пп. 3.7); досудове врегулювання спорів (від 9 липня 2002 року № 15-рп/2002); звернення до третейського суду (від 10 січня 2008 року № 1-рп/2008, пп. 3.1).

ПРАВО КОЖНОГО НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я, МЕДИЧНУ ДОПОМОГУ ТА МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ — платні медичні послуги (від 25 листопада 1998 року № 15-рп/98); добровільність медичного страхування громадян (від 29 травня 2002 року № 10-рп/2002, п. 4).

ПРАВО НА ЖИТЛО (від 10 червня 2010 року № 15-рп/2010, пп. 3.1).

ПРАВО НА ЖИТТЯ — смертна кара як вид покарання (від 29 грудня 1999 року № 11-рп/99).

ПРАВО НА ОСВІТУ — обов'язковість повної загальної середньої освіти (від 21 листопада 2002 року № 18-рп/2002, п. 5); безоплатне користування шкільними підручниками (від 21 листопада 2002 року № 18-рп/2002, п. 5); доступність і безоплатність освіти (від 4 березня 2004 року № 5-рп/2004); автономія та самоврядування вищих навчальних закладів (від 7 липня 2004 року № 14-рп/2004, пп. 4.4).

ПРАВО НАПРАВЛЯТИ ІНДИВІДУАЛЬНІ ЧИ КОЛЕКТИВНІ ПИСЬМОВІ ЗВЕРНЕННЯ АБО ОСОБИСТО ЗВЕРТАТИСЯ ДО ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ, ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ПОСАДОВИХ І СЛУЖБОВИХ ОСІБ ЦИХ ОРГАНІВ — заборона звертатися до ЦВК зі скаргами, що стосуються підготовки і проведення виборів Президента України, у день голосування і наступні дні виборчого процесу, заборона розглядати ЦВК такі скарги (від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009, пп. 3.6).

ПРАВО НА ПРАВОВУ ДОПОМОГУ (від 16 листопада 2000 року № 13-рп/2000; від 30 вересня 2009 року № 23-рп/2009); право вільного вибору захисника (від 16 листопада 2000 року № 13-рп/2000).

ПРАВО НА ПРАЦЮ (від 16 жовтня 2007 року № 8-рп/2007, пп. 3.1); особливість правового регулювання трудових відносин (від 9 липня 1998 року № 12-рп/98); трудовий договір (контракт) (від 9 липня 1998 року № 12-рп/98, п. 4, 5, п. 1 р.ч.); зміст права на працю (від 9 липня 1998 року № 12-рп/98, п. 4); надання профспілкою згоди на розірвання трудового договору з працівником (від 29 жовтня 1998 року № 14-рп/98, п. 3, п. 1 р.ч.); свобода праці (від 7 липня 2004 року № 14-рп/2004, пп. 4.1); невід'ємність права заробляти собі на життя від права на саме життя (від 29 січня 2008 року № 2-рп/2008, пп. 6.1.1, 6.1.2, 6.1.3); нетотожність права брати участь в управлінні державними справами праву на працю (від 29 січня 2008 року № 2-рп/2008, пп. 6.1.2);

право на працю окремих категорій громадян (від 7 липня 2004 року № 14-рп/2004, пп. 4.1); охорона трудових прав депутатів місцевих рад (від 26 березня 2002 року № 6-рп/2002, п. 5, 6, 7); граничний вік кандидата на посаду керівника вищого навчального закладу (від 7 липня 2004 року № 14-рп/2004); можливість зміни заробітної плати працівників виконавчого апарату районних і обласних рад залежно від конкретних обставин, які обумовлюють складові в оплаті їх праці (від 20 травня 2009 року № 11-рп/2009, п. 4).

ПРАВО НА СВОБОДУ ПЕРЕСУВАННЯ, ВІЛЬНИЙ ВИБІР МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ — недопустимість встановлення дозвільного порядку вибору особою місця проживання (прописки) (від 14 листопада 2001 року № 15-рп/2001, п. 4); недопустимість обмеження цього права через підозру у зайнятті бродяжництвом (від 29 червня 2010 року № 17-рп/2010, пп. 3.3, 3.4).

ПРАВО НА СВОБОДУ ТА ОСОБИСТУ НЕДОТОРКАНИСТІТЬ (від 11 жовтня 2011 року № 10-рп/2011, пп. 3.3);

— затримання (від 11 жовтня 2011 року № 10-рп/2011, пп. 3.5); затримання, арешт і тримання під вартою (від 26 червня 2003 року № 12-рп/2003, п. 6); необґрунтованість затримання за підозрою у діяннях, які на час їх вчинення не визнавалися законом як правопорушення (від 29 червня 2010 року № 17-рп/2010, пп. 3.2, 3.3; від 11 жовтня 2011 року № 10-рп/2011, п. 5); обов'язок органів державної влади та їх посадових осіб забезпечувати дотримання норм матеріального та процесуального права при затриманні (від 29 червня 2010 року № 17-рп/2010, пп. 3.2); доставлення правопорушника (від 11 жовтня 2011 року № 10-рп/2011, пп. 4.2);

— врахування тяжкості злочину при застосуванні запобіжного заходу (від 8 липня 2003 року № 14-рп/2003).

ПРАВО НА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ — визначення механізму виплати і доставки пенсій та грошової допомоги (від 20 червня 2001 року № 10-рп/2001, п. 2, 3); безоплатна медична допомога (від 29 травня 2002 року № 10-рп/2002); державне регулювання вартості оформлення передплати та доставки друкованих періодичних видань (від 16 березня 2004 року № 6-рп/2004, п. 6, 7); надання допомоги по тимчасовій непрацездатності (від 17 березня 2005 року № 1-рп/2005); щодо розміру заробітної плати працівників апарату судів та працівників державної судової адміністрації (від 18 червня 2007 року № 4-рп/2007, пп. 3.5); право застрахованих громадян, які потерпіли на виробництві від нещасного випадку або професійного захворювання, на відшкодування моральної шкоди за рахунок власника або уповноваженого ним органу (роботодавця) (від 8 жовтня 2008 року № 20-рп/2008, п. 5, 6); допомога по безробіттю звільненим за угодою сторін (від 28 квітня 2009 року № 9-рп/2009, п. 5); недопустимість звуження змісту та обсягу права на достатній

життєвий рівень (від 28 квітня 2009 року № 9-рп/2009, п. 5); розміри соціальних виплат (від 26 грудня 2011 року № 20-рп/2011, пп. 2.1);

пільги, компенсації, гарантії — недопустимість зупинення дії або обмеження пільг, компенсацій і гарантій (від 20 березня 2002 року № 5-рп/2002; від 1 грудня 2004 року № 20-рп/2004, п. 6; від 11 жовтня 2005 року № 5-рп/2005, п. 5, 6; від 27 листопада 2008 року № 26-рп/2008, п. 4; див. також: закон про Державний бюджет України); соціальні гарантії громадян (від 9 липня 2007 року № 6-рп/2007); недопустимість невиконання державою своїх соціальних зобов'язань щодо окремих осіб (від 9 липня 2007 року № 6-рп/2007, пп. 3.2; від 28 квітня 2009 року № 9-рп/2009, п. 5; від 26 грудня 2011 року № 20-рп/2011, пп. 2.1); недопустимість довільної відмови держави від узятих на себе фінансових зобов'язань (від 27 листопада 2008 року № 26-рп/2008, пп. 3.3);

— право на житлово-комунальні пільги членів сім'ї окремих категорій громадян (від 3 червня 1999 року № 5-рп/99); пільги щодо оплати жилої площі, комунальних послуг та палива членам сімей працівників міліції, державної пожежної охорони, звільнених зі служби (від 6 липня 1999 року № 8-рп/99); забезпечення житлом військово-службовців (від 13 червня 2002 року № 11-рп/2002); набуття статусу ветерана органів внутрішніх справ і надання встановлених пільг (від 27 лютого 2003 року № 4-рп/2003); соціальний захист військовослужбовців та працівників правоохоронних органів (від 17 березня 2004 року № 7-рп/2004); виокремлення Конституцією України категорій громадян України, які потребують додаткових гарантій соціального захисту з боку держави (від 17 березня 2004 року № 7-рп/2004, п. 3; від 1 грудня 2004 року № 20-рп/2004, п. 7; від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005, п. 5, 6);

право на пенсійне забезпечення (від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005, п. 5); право на соціальний захист громадян у старості (від 2 червня 1999 року № 2-в/99); визначення умов обчислення стажу наукової роботи для надання підвищеної пенсії (від 19 червня 2001 року № 9-рп/2001, п. 4); недопустимість обмеження розміру пенсії із солідарної системи (від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005, п. 5); рівень пенсії і щомісячного довічного грошового утримання (від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005); перерахунок пенсій військовослужбовців (від 14 червня 2007 року № 3-рп/2007, п. 4); недопустимість встановлення законом граничного розміру щомісячного довічного грошового утримання чи пенсії (від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005, п. 7; від 18 червня 2007 року № 4-рп/2007, пп. 3.2, 3.4; від 22 травня 2008 року № 10-рп/2008, пп. 7.5); додаткові гарантії соціального захисту з боку держави громадянам, яким пенсія призначається за спеціальними законами (від 18 червня 2007 року № 4-рп/2007, пп. 3.4); право на одержання пенсії громадянами, які виїхали на постійне проживання за кордон (від 7 жовтня 2009 року № 25-рп/2009).

ПРАВО НА СУДОВИЙ ЗАХИСТ (від 23 травня 2001 року № 6-рп/2001, п. 3, пп. 4.3; від 7 травня 2002 року № 8-рп/2002, п. 3, 4); конституційне право кожного на безпосереднє звернення до суду (від 30 жовтня 1997 року № 5-зп, п. 2, 3, 4 р.ч.; від 25 листопада 1997 року № 6-зп, п. 1 р.ч.); недопустимість відмови у прийнятті позовних та інших заяв, скарг, оформлених відповідно до чинного законодавства (від 25 грудня 1997 року № 9-зп, п. 2, п. 1, 2 р.ч.); залежність реалізації права від створення державою належних умов для діяльності судів (від 24 червня 1999 року № 6-рп/99, п. 3; від 3 жовтня 2001 року № 12-рп/2001, п. 4); можливість обмеження права на справедливий судовий розгляд (від 20 червня 2007 року № 5-рп/2007, п. 3); недійсність відмови від права на звернення до суду (від 13 грудня 2011 року № 17-рп/2011, пп. 6.2); судовий контроль за виконанням судових рішень (від

13 грудня 2011 року № 17-рп/2011, пп. 6.3); право особи на отримання повідомлення про виклик до суду (від 13 грудня 2011 року № 17-рп/2011, пп. 6.4);

оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб (від 3 жовтня 1997 року № 4-зп, п. 3 р.ч.; від 23 травня 2001 року № 6-рп/2001, п. 4); право на оскарження в суді неправомірних дій посадової особи (від 25 листопада 1997 року № 6-зп); оскарження актів ВРЮ (від 27 березня 2002 року № 7-рп/2002, п. 6; від 11 березня 2011 року № 2-рп/2011, пп. 3.3); оскарження актів ВРУ, Президента України про призначення на посади та звільнення з посад (від 7 травня 2002 року № 8-рп/2002, п. 5); оскарження рішень, дій або бездіяльності суб'єктів владних повноважень щодо заяв і повідомлень про злочини (від 14 грудня 2011 року № 19-рп/2011); право на оскарження рішень, прийнятих суб'єктами владних повноважень, дій, вчинених ними під час здійснення управлінських функцій, а також невиконання повноважень, встановлених законодавством (від 14 грудня 2011 року № 19-рп/2011, пп. 4.2);

— право на судовий захист виборчих прав громадян — недопустимість встановлення обмежень захисту в судовому порядку виборчих прав громадян (від 26 лютого 1998 року № 1-рп/98, п. 9); право на оскарження порушень під час підрахунку голосів та встановлення результатів голосування (від 3 липня 2003 року № 13-рп/2003, пп. 3.2); пов'язаність встановлення скорочених строків розгляду позовних заяв з характером виборчого процесу (від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009, пп. 3.9); право на оскарження до суду порушень, які можуть мати місце при підрахунку голосів та встановленні результатів виборів (від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009, пп. 3.10); поширення юрисдикції судів на правовідносини, які мали місце в процесі складання протоколів щодо встановлення підсумків голосування у межах територіального виборчого округу під час проведення виборів Президента України, а також протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці (від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009, пп. 3.11);

— недопустимість обмеження права на судовий захист посадових осіб, які призначаються на посади та звільняються з посад Президентом України, ВРУ (від 7 травня 2002 року № 8-рп/2002, п. 3);

— розгляд судом на стадії досудового слідства скарг на постанови слідчого та прокурора про порушення кримінальної справи щодо певної особи (від 30 січня 2003 року № 3-рп/2003, п. 9); можливість оскарження в касаційному порядку рішень місцевих та апеляційних судів щодо постанов про відмову в порушенні кримінальної справи, за винятком випадків, встановлених законом (від 11 грудня 2007 року № 11-рп/2007, п. 3, п. 1 р.ч.); недопустимість розгляду судом справи за відсутності матеріалів, згідно з якими було прийнято рішення про порушення кримінальної справи (від 30 червня 2009 року № 16-рп/2009, п. 4);

— судовий захист охоронюваного законом інтересу акціонера, акціонерного товариства (від 1 грудня 2004 року № 18-рп/2004, п. 4, п. 2 р.ч.);

— процесуальні строки — визначення виключно законом строків звернення до суду (від 22 червня 2004 року № 13-рп/2004, п. 3); невиконання судом вимоги щодо розгляду справ у стислий строк не може бути підставою для залишення скарги без розгляду у зв'язку із закінченням строків (від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009, пп. 3.8); зв'язок встановлення скорочених строків розгляду позовних заяв з характером виборчого процесу (від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009, пп. 3.9);

допустимість скорочення строків здійснення окремих процесуальних дій (від 13 грудня 2011 року № 17-рп/2011, пп. 6.1).

ПРАВО РІВНОГО ДОСТУПУ ДО ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ, А ТАКОЖ ДО СЛУЖБИ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ — допустимість встановлення граничного віку перебування на державній службі та на службі в органах місцевого самоврядування (від 16 жовтня 2007 року № 8-рп/2007, пп. 3.2, 3.3, 3.4, 3.5).

ПРАВОСУДДЯ (від 30 січня 2003 року № 3-рп/2003, п. 9; від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009, пп. 3.8; від 27 січня 2010 року № 3-рп/2010, пп. 3.1); третейський розгляд не є правосуддям (від 10 січня 2008 року № 1-рп/2008, п. 4);

— здійснення правосуддя (від 21 травня 2002 року № 9-рп/2002, п. 7); здійснення правосуддя судами, утвореними на підставі Конституції України та у визначеному законом порядку (від 11 березня 2010 року № 8-рп/2010, пп. 3.1);

— недопустимість втручання у здійснення правосуддя (від 11 березня 2011 року № 2-рп/2011, пп. 3.2); непоширення права народного депутата України на запит на питання, пов'язані із здійсненням правосуддя у конкретних справах (від 19 травня 1999 року № 4-рп/99, п. 2, 3, пп. 1.1 р.ч.; від 20 березня 2002 року № 4-рп/2002); допустимість ознайомлення члена ВРЮ з матеріалами судових справ, розгляд яких не закінчено (від 21 травня 2002 року № 9-рп/2002, п. 6); неконституційність витребування ВРЮ матеріалів судових справ, розгляд яких не закінчено (від 11 березня 2011 року № 2-рп/2011, пп. 3.2).

ПРЕДСТАВНИЦЬКИЙ МАНДАТ (від 13 травня 1998 року № 6-рп/98, п. 5; від 6 липня 1999 року № 7-рп/99, п. 2, 3, 4, 5); несумісність представницького мандата з іншими видами діяльності (від 13 травня 1997 року № 1-зп; від 13 травня 1998 року № 6-рп/98, п. 5, 6, п. 1 р.ч.; від 6 липня 1999 року № 7-рп/99, п. 2, 3, 4, 5; від 4 грудня 2001 року № 16-рп/2001, п. 2, 3, 4; від 6 грудня 2001 року № 17-рп/2001, пп. 1.2; від 21 грудня 2001 року № 19-рп/2001, пп. 5.1, 5.2; від 4 липня 2002 року № 14-рп/2002, п. 2; від 20 травня 2004 року № 12-рп/2004; від 29 січня 2008 року № 2-рп/2008, п. 5, 6); встановлення Конституцією України та законами України однакових правових підходів до організації і діяльності органів, які мають представницький характер (від 27 лютого 2001 року № 1-рп/2001, пп. 2.2; від 20 травня 2004 року № 12-рп/2004, пп. 3.2; від 4 червня 2009 року № 13-рп/2009, пп. 3.2); реалізація набутого представницького мандата (від 20 травня 2004 року № 12-рп/2004, пп. 3.2); звільнення з інших посад у разі суміщення (від 29 січня 2008 року № 2-рп/2008, п. 5, 6).

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ:

статус — гарантії недоторканності (від 11 липня 2001 року № 3-в/2001, пп. 2.2; від 10 грудня 2003 року № 19-рп/2003, п. 3, пп. 1.1 р.ч.; від 1 квітня 2010 року № 1-в/2010, пп. 4.4); імпічмент (від 10 грудня 2003 року № 19-рп/2003, п. 4, пп. 1.2 р.ч.); відсутність обов'язку невідкладно приймати народного депутата України з питань депутатської діяльності (від 10 квітня 2003 року № 7-рп/2003, п. 2, 3, пп. 1.1 р.ч.); строки перебування на посту Президента України (від 25 грудня 2003 року № 22-рп/2003, п. 8, п. 1 р.ч.; від 12 травня 2009 року № 10-рп/2009, пп. 3.2); відповідальність за посягання на честь і гідність Президента України (від 1 квітня 2010 року № 1-в/2010, пп. 4.5); звання Президента України (від 1 квітня 2010 року № 1-в/2010, пп. 4.6);

вибори Президента України — забезпечення дотримання періодичності виборів Президента України (від 12 травня 2009 року № 10-рп/2009, пп. 3.1); визначення

дати чергових виборів Президента України (від 12 травня 2009 року № 10-рп/2009, пп. 3.2); зміна строків проведення чергових виборів (від 18 листопада 2010 року № 3-в/2010, пп. 4.3);

повноваження Президента України — повноваження визначаються виключно Конституцією України (від 10 квітня 2003 року № 7-рп/2003, п. 2; від 25 грудня 2003 року № 22-рп/2003, п. 6; від 7 квітня 2004 року № 9-рп/2004, пп. 4.2; від 16 травня 2007 року № 1-рп/2007, п. 6; від 11 грудня 2007 року № 12-рп/2007, п. 5; від 1 квітня 2008 року № 3-рп/2008, пп. 2.1; від 8 липня 2008 року № 14-рп/2008, пп. 2.1; від 2 жовтня 2008 року № 19-рп/2008, пп. 3.1; від 8 жовтня 2008 року № 21-рп/2008, пп. 2.1; від 7 липня 2009 року № 17-рп/2009, пп. 3.1; від 14 липня 2009 року № 46-уп/2009; від 15 вересня 2009 року № 21-рп/2009, п. 3; від 17 грудня 2009 року № 32-рп/2009, пп. 3.1); обмеження повноважень Президента України закріплюються виключно Конституцією України (від 7 липня 2009 року № 17-рп/2009, пп. 3.1; від 14 липня 2009 року № 46-уп/2009);

— повноваження у сфері законотворчості — строки підписання та офіційного оприлюднення законів України (від 7 липня 1998 року № 11-рп/98, п. 3, п. 3 р.ч.); право вето (від 7 липня 1998 року № 11-рп/98, п. 4);

— керівництво зовнішньополітичною діяльністю держави — участь глави держави у доборі кадрів, у тому числі через попереднє погодження кандидатур на відповідні посади (від 15 січня 2009 року № 2-рп/2009, п. 3);

— керівництво у сферах національної безпеки і оборони держави (погодження кандидатур на посади, встановлення термінів надання пропозицій щодо структури, чисельності, визначення функцій військових формувань та МВС України, погодження планів і строків проведення навчань і тренувань) (від 25 лютого 2009 року № 5-рп/2009, п. 2);

— повноваження щодо органів виконавчої влади — утворення центральних органів виконавчої влади (від 6 липня 1998 року № 10-рп/98); реорганізація міністерств та інших центральних органів виконавчої влади (від 28 січня 2003 року № 2-рп/2003); неповноважність змінювати визначені Конституцією України функції КМУ та підміняти цей орган у здійсненні його функцій (від 5 жовтня 2005 року № 7-рп/2005, п. 4); допустимість в межах конституційних повноважень давати вказівки (доручення) КМУ (від 5 жовтня 2005 року № 7-рп/2005, п. 4); участь у формуванні центральних органів виконавчої влади і регламентація їхньої діяльності (від 8 липня 2008 року № 14-рп/2008; від 2 жовтня 2008 року № 19-рп/2008, пп. 3.2; від 8 жовтня 2008 року № 21-рп/2008, пп. 2.2, 2.3); призначення і звільнення керівників центральних органів виконавчої влади (від 8 жовтня 2008 року № 21-рп/2008, пп. 2.3);

— повноваження щодо судової влади — відсутність конституційних повноважень призначати суддю на посаду голови суду, заступника голови суду та звільняти його з цієї посади (від 16 травня 2007 року № 1-рп/2007, п. 5, 6); призначення суддів КСУ (від 7 липня 2009 року № 17-рп/2009, пп. 3.1, 3.2; від 14 липня 2009 року № 46-уп/2009); ліквідація судів (від 21 червня 2011 року № 7-рп/2011, пп. 3.2); переведення судді, обраного безстроково, з одного суду до іншого суду того самого рівня і спеціалізації (від 21 червня 2011 року № 7-рп/2011, пп. 3.4);

— повноваження щодо місцевих державних адміністрацій — відсутність повноваження призначати перших заступників, заступників голів місцевих державних адміністрацій (від 24 грудня 1997 року № 8-зп, п. 3, 4); призначення на посаду і звільнення

з посади голів місцевих державних адміністрацій в АРК (від 27 лютого 2001 року № 1-рп/2001, пп. 3.4);

— інші повноваження — реалізація права на дострокове припинення повноважень ВРУ (від 19 травня 2004 року № 11-рп/2004, п. 5, п. 1 р.ч.); обов'язок Президента України проголосити всеукраїнський референдум за народною ініціативою (від 15 жовтня 2008 року № 23-рп/2008); повноваження у сфері телерадіомовлення (від 15 вересня 2009 року № 21-рп/2009, п. 3);

акти та дії Президента України (від 16 червня 2011 року № 5-рп/2011, пп. 3.2); право вето (від 7 липня 1998 року № 11-рп/98, п. 4); право вето на закон про внесення змін до Конституції України (від 11 березня 2003 року № 6-рп/2003, п. 3, 4); акти Президента України (від 5 жовтня 2005 року № 7-рп/2005, п. 4); скріплення актів Президента України підписами Прем'єр-міністра України і міністра, відповідального за акт та його виконання (від 22 квітня 2008 року № 9-рп/2008, пп. 4.1, 4.2); правові акти ненормативного характеру (індивідуальної дії) (від 22 квітня 2008 року № 9-рп/2008, п. 5).

ПРИВАТИЗАЦІЯ — приватизація державного та комунального майна (від 1 липня 1998 року № 9-рп/98); допустимість внесення змін до переліку об'єктів права власності, що не підлягають приватизації (від 1 липня 1998 року № 9-рп/98, п. 2); приватизація державного житлового фонду (від 28 вересня 2000 року № 10-рп/2000); визначення способу малої приватизації (від 13 грудня 2000 року № 14-рп/2000); права співвласників на допоміжні приміщення багатоквартирних будинків (від 2 березня 2004 року № 4-рп/2004, п. 4, п. 1 р.ч.).

ПРИНЦИП БАГАТОМАНІТНОСТІ СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ — поширення принципу на діяльність ВРУ (від 3 грудня 1998 року № 17-рп/98, п. 3); межі втручання держави в реалізацію права громадян на свободу об'єднання (від 13 грудня 2001 року № 18-рп/2001, п. 2, 3, 4).

ПРИНЦИП НЕЗВОРОТНОСТІ ДІЇ В ЧАСІ ЗАКОНІВ ТА ІНШИХ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ (від 13 травня 1997 року № 1-зп, п. 5; від 9 лютого 1999 року № 1-рп/99, п. 2, 3; від 5 квітня 2001 року № 3-рп/2001, п. 4; від 2 липня 2002 року № 13-рп/2002, п. 4; від 27 лютого 2003 року № 4-рп/2003, п. 5; від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005, пп. 5.5; від 12 травня 2009 року № 10-рп/2009, пп. 3.2); непоширення положення статті 58 Конституції України про зворотну дію в часі на юридичних осіб (від 9 лютого 1999 року № 1-рп/99, п. 3, п. 1 р.ч.); див. також: дія нормативно-правового акта в часі;

зворотна дія кримінального закону в часі (від 19 квітня 2000 року № 6-рп/2000; від 26 січня 2011 року № 1-рп/2011, п. 4, 5, п. 1 р.ч.);

поширення принципу на Конституцію України (від 13 травня 1997 року № 1-зп, п. 5; від 25 грудня 2003 року № 22-рп/2003, п. 7);

щодо можливості поширення принципу на юридичних осіб (від 9 лютого 1999 року № 1-рп/99, п. 3).

ПРИНЦИП ПОДІЛУ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ (від 10 лютого 2000 року № 2-рп/2000, п. 2; від 27 квітня 2000 року № 7-рп/2000, п. 4; від 21 травня 2002 року № 9-рп/2002, п. 7; від 30 жовтня 2003 року № 1-в/2003, пп. 4.6.2; від 12 жовтня 2004 року № 2-в/2004, пп. 5.4; від 18 листопада 2004 року № 17-рп/2004, п. 4; від 1 квітня 2008 року № 4-рп/2008, пп. 4.1; від 11 березня 2010 року № 7-рп/2010, пп. 3.1; від 21 червня 2011 року № 7-рп/2011, п. 3, пп. 3.2); мета (від 24 червня 1999 року № 6-рп/99, п. 2); непов'язаність особливостей повноважень, організації та діяльності

органів АРК з принципом поділу влади (від 21 грудня 2001 року № 19-рп/2001, пп. 5.2); зміст принципу (від 7 травня 2002 року № 8-рп/2002, п. 3).

ПРИНЦИП ПОЄДНАННЯ ЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ І ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ У ЗДІЙСНЕННІ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ — щодо АРК (від 3 лютого 2009 року № 4-рп/2009, п. 9).

ПРИНЦИП ПРЕЗУМПЦІЇ НЕВИНУВАТОСТІ — недопустимість розгляду судом на стадії досудового слідства скарг на постанови слідчого і прокурора про притягнення як обвинуваченого (від 30 січня 2003 року № 3-рп/2003, п. 10).

ПРИНЦИП РІВНОСТІ ПРАВ І СВОБОД ГРОМАДЯН ТА ЇХ РІВНОСТІ ПЕРЕД ЗАКОНОМ (від 10 жовтня 2001 року № 13-рп/2001, пп. 5.5; від 16 жовтня 2007 року № 8-рп/2007, пп. 3.2, 3.3, 3.4); винятки із загального принципу рівності прав і свобод громадян та їх рівності перед законом мають визначатися виключно Конституцією України (від 23 грудня 1997 року № 7-зп, п. 1; від 26 лютого 1998 року № 1-рп/98, п. 11; від 5 грудня 2000 року № 3-в/2000, п. 3); недопустимість встановлення трудових гарантій колишнім народним депутатам України (від 10 травня 2000 року № 8-рп/2000, п. 6); допустимість обмеження (від 7 липня 2004 року № 14-рп/2004, пп. 4.2);

принцип рівності (від 26 лютого 1998 року № 1-рп/98, п. 8; від 5 квітня 2011 року № 3-рп/2011, п. 4); нетотожність понять «привілеї» і «пільги» (від 3 червня 1999 року № 5-рп/99, п. 4); допустимість встановлення кваліфікаційних вимог до кандидата на посаду (від 18 квітня 2000 року № 5-рп/2000, п. 2; від 5 квітня 2011 року № 3-рп/2011, п. 4); вимога визначеності, ясності і недвозначності правової норми (від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005, пп. 5.3); допустимість встановлення вікових обмежень на зайняття окремими видами трудової діяльності (від 16 жовтня 2007 року № 8-рп/2007, пп. 3.3, 3.4, 3.5); необґрунтованість встановлення вікових обмежень для кандидата на посаду керівника вищого навчального закладу (від 7 липня 2004 року № 14-рп/2004, пп. 4.2, 4.3); принцип рівності громадян незалежно від місця проживання (від 28 вересня 2000 року № 10-рп/2000, п. 3; від 12 червня 2007 року № 2-рп/2007, п. 11);

принцип рівності громадян перед законом (від 16 жовтня 2007 року № 8-рп/2007, пп. 3.3); принцип рівності громадян перед законом незалежно від місця проживання (від 28 вересня 2000 року № 10-рп/2000, п. 3); можливість встановлення відмінностей у правовому регулюванні праці щодо осіб, які належать до різних за родом і умовами діяльності категорій (від 7 липня 2004 року № 14-рп/2004, пп. 4.1); встановлення в законі єдиних засад застосування кримінальної відповідальності (від 2 листопада 2004 року № 15-рп/2004, пп. 4.2); допустимість встановлення вимоги щодо різниці у віці між усиновлювачем та дитиною (від 3 лютого 2009 року № 3-рп/2009, пп. 3.3).

ПРОКУРАТУРА УКРАЇНИ — представництво прокуратурою України інтересів держави в суді (від 8 квітня 1999 року № 3-рп/99); запити народних депутатів України до прокуратури (від 11 квітня 2000 року № 4-рп/2000); недопустимість врегулювання правовими актами Верховної Ради АРК організації і порядку діяльності органів прокуратури, призначення на посаду та звільнення з посади прокурора АРК (від 27 лютого 2001 року № 1-рп/2001, пп. 3.1); неповноважність ВРУ здійснювати контроль за діяльністю прокуратури, давати їй доручення (від 14 червня 2001 року № 8-рп/2001, п. 3); підтримання прокуратурою України державного обвинувачення в суді (від 11 липня 2001 року № 3-в/2001, пп. 2.8); недопустимість визначення Дисциплінарним статутом прокуратури України підсудності справ та строків звернення до суду (від 22 червня 2004 року № 13-рп/2004, п. 3); виконання функції попереднього слідства (від 10 вересня 2008 року № 15-рп/2008, п. 4); право прокурора

оскаржувати до суду рішення органів місцевого самоврядування (від 16 квітня 2009 року № 7-рп/2009, п. 5); обов'язковість участі прокурора в процесі судового розгляду справи за скаргою на постанову про порушення кримінальної справи (від 30 червня 2009 року № 16-рп/2009, п. 5, 7); право на звернення до суду за захистом інтересів громадянина або держави (від 12 жовтня 2011 року № 11-рп/2011);

прокурор — межі повноважень ВРЮ при прийнятті рішень про дисциплінарну відповідальність прокурорів (від 21 травня 2002 року № 9-рп/2002, п. 4); гарантування державою обов'язкового державного страхування прокурорам незалежно від особливостей статусу їх певних категорій (від 25 жовтня 2007 року № 10-рп/2007); строк повноважень Генерального прокурора України та підпорядкованих йому прокурорів (від 2 квітня 2008 року № 5-рп/2008).

ПРОФСПІЛКА — профспілка, що діє на підприємстві (від 29 жовтня 1998 року № 14-рп/98); рівні права усіх професійних спілок, які діють на одному й тому самому підприємстві, в установі, організації (від 29 жовтня 1998 року № 14-рп/98, п. 3, п. 1 р.ч.); свобода утворення профспілок (від 18 жовтня 2000 року № 11-рп/2000); регулювання законодавством суспільних відносин за участю профспілок (від 18 жовтня 2000 року № 11-рп/2000, пп. 2.1).

РАХУНКОВА ПАЛАТА — сфера застосування повноважень (від 23 грудня 1997 року № 7-зп; від 21 грудня 2000 року № 4-в/2000, п. 3, 4; від 12 лютого 2002 року № 3-рп/2002, пп. 3.4).

РЕФЕРЕНДУМ — всеукраїнський референдум за народною ініціативою (від 27 березня 2000 року № 3-рп/2000; від 15 жовтня 2008 року № 23-рп/2008); обов'язковість результатів народного волевиявлення (від 27 березня 2000 року № 3-рп/2000, пп. 4.3; від 5 жовтня 2005 року № 6-рп/2005, пп. 4.2, п. 1 р.ч.); можливість прийняття Конституції України на всеукраїнському референдумі (від 5 жовтня 2005 року № 6-рп/2005, пп. 4.1, 4.3); прийняття Конституції та законів України на референдумі (від 16 квітня 2008 року № 6-рп/2008).

СИСТЕМА СУДІВ ЗАГАЛЬНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ (від 5 квітня 2011 року № 3-рп/2011, пп. 3.2); неможливість доповнення системи судів національної юрисдикції міжнародними судами (від 11 липня 2001 року № 3-в/2001, пп. 2.1); надзвичайні і особливі суди (від 11 липня 2001 року № 3-в/2001, пп. 2.1); поширення юрисдикції міжнародних судових органів на територію України (від 11 липня 2001 року № 3-в/2001, пп. 2.4); побудова системи судів загальної юрисдикції (від 11 грудня 2003 року № 20-рп/2003, п. 4; від 11 березня 2010 року № 8-рп/2010, пп. 3.3); неконституційність утворення Касаційного суду України (від 11 грудня 2003 року № 20-рп/2003); здійснення правосуддя судами, утвореними на підставі Конституції України та у визначеному законом порядку (від 11 березня 2010 року № 8-рп/2010, пп. 3.1); неконституційність існування двох касаційних інстанцій для перевірки рішень спеціалізованих судів (від 11 березня 2010 року № 8-рп/2010, пп. 3.4, п. 1 р.ч.); принцип спеціалізації (від 9 вересня 2010 року № 19-рп/2010, п. 3; від 12 липня 2011 року № 9-рп/2011, пп. 3.2); принцип інстанційності (від 12 липня 2011 року № 9-рп/2011, пп. 3.2); принцип територіальності (від 12 липня 2011 року № 9-рп/2011, пп. 3.2).

СОЦІАЛЬНА ДЕРЖАВА — забезпечення розвитку та підтримки членів суспільства, громадських інститутів (від 13 грудня 2001 року № 18-рп/2001, п. 2; від 17 березня 2005 року № 1-рп/2005, пп. 4.1); недопустимість невиконання державою своїх соціальних зобов'язань щодо окремих осіб (від 9 липня 2007 року № 6-рп/2007,

пп. 3.2; від 28 квітня 2009 року № 9-рп/2009, п. 5; від 26 грудня 2011 року № 20-рп/2011, пп. 2.1).

СТАТУС СУДДІВ (від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005, п. 7; від 11 березня 2011 року № 2-рп/2011, пп. 3.4, п. 4; від 21 червня 2011 року № 7-рп/2011, пп. 3.4);

— порядок призначення, обрання суддів (від 16 жовтня 2001 року № 14-рп/2001); вирішення питань, пов'язаних з трудовими спорами суддів та оскарженням актів ВРЮ (від 27 березня 2002 року № 7-рп/2002, п. 6); недопустимість законодавчого розширення підстав звільнення судді з посади (від 21 травня 2002 року № 9-рп/2002, п. 10); діяльність суддів у викладацькій, науковій і творчій сферах (від 6 жовтня 2010 року № 21-рп/2010, пп. 3.2, 3.2.1); вимоги щодо наявності стажу для зайняття посади судді в апеляційних, вищих спеціалізованих судах та Верховному Суді України (від 5 квітня 2011 року № 3-рп/2011, пп. 3.4, 3.5, п. 4); стаж для зайняття посади судді у Верховному Суді України (від 12 липня 2011 року № 8-рп/2011, пп. 3.2); призначення, обрання на посаду судді, переведення до суду іншого рівня або іншої спеціалізації (від 5 квітня 2011 року № 3-рп/2011, пп. 3.5);

— призначення судді на адміністративну посаду, звільнення з адміністративної посади (від 25 березня 2010 року № 9-рп/2010, п. 2); звільнення судді з адміністративної посади (від 16 травня 2007 року № 1-рп/2007); призначення судді на адміністративну посаду (від 22 грудня 2009 року № 34-рп/2009); повноваження Ради суддів України рекомендувати кандидатуру судді для призначення його на посаду голови суду, заступника голови суду (від 22 грудня 2009 року № 34-рп/2009, пп. 3.3);

присяга судді (від 11 березня 2011 року № 2-рп/2011, пп. 3.4; від 16 червня 2011 року № 5-рп/2011, пп. 3.4); порушення присяги судді (від 21 травня 2002 року № 9-рп/2002, п. 10; від 16 червня 2011 року № 5-рп/2011, пп. 3.4);

принцип незалежності суддів (від 11 липня 2000 року № 2-в/2000, пп. 3.2; від 1 грудня 2004 року № 19-рп/2004; від 11 березня 2011 року № 2-рп/2011, пп. 3.2, 3.3; від 12 липня 2011 року № 8-рп/2011, пп. 3.1; від 14 грудня 2011 року № 18-рп/2011, пп. 3.1);

— гарантії незалежності суддів (від 24 червня 1999 року № 6-рп/99, п. 2; від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005, п. 7, 8; від 18 червня 2007 року № 4-рп/2007; від 11 березня 2010 року № 7-рп/2010, пп. 3.2, 3.3); недопустимість надання повноважень КМУ обмежувати видатки Державного бюджету України на утримання судової влади (від 24 червня 1999 року № 6-рп/99, п. 3); недопустимість зменшення (в тому числі шляхом зупинення дії окремих нормативних актів) видатків Державного бюджету на фінансування судів і суддів (від 20 березня 2002 року № 5-рп/2002, п. 5; від 22 травня 2008 року № 10-рп/2008, пп. 7.1, 7.2, 7.3, 7.4, 7.5); недопустимість скасування чи звуження існуючих гарантій незалежності суддів (від 1 грудня 2004 року № 19-рп/2004, пп. 4.1; від 1 грудня 2004 року № 20-рп/2004, п. 7; від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005, п. 7, 8, п. 2 р.ч.); виокремлення законами окремих категорій громадян, які потребують додаткових гарантій соціального захисту з боку держави (від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005, п. 5, 6); надання суддям передбачених законом пільг, компенсацій і гарантій не може ставитися у залежність від грошових доходів суддів (від 18 червня 2007 року № 4-рп/2007, пп. 3.1); неконституційність законодавчого закріплення порядку, згідно з яким розміри посадових окладів суддів встановлюються КМУ (від 22 травня 2008 року № 10-рп/2008, пп. 7.2);

— заборона впливу на суддів у будь-який спосіб (від 21 травня 2002 року № 9-рп/2002, п. 7; від 1 грудня 2004 року № 19-рп/2004, пп. 4.4, п. 2 р.ч.; від

12 липня 2011 року № 8-рп/2011, пп. 3.1); недоторканність суддів (від 11 липня 2001 року № 3-в/2001, пп. 2.2; від 1 грудня 2004 року № 19-рп/2004, пп. 4.2, 4.3, 4.4, пп. 1.2, 1.3, п. 2 р.ч.);

притягнення до відповідальності — право народного депутата України і Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини вносити до ВРІО подання про відкриття дисциплінарного провадження стосовно суддів Верховного Суду України і суддів вищих спеціалізованих судів та пропозиції про прийняття подання про звільнення суддів з посади (від 21 травня 2002 року № 9-рп/2002, п. 7); можливість розгляду справи про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності за його відсутності (від 16 червня 2011 року № 5-рп/2011, пп. 3.5);

щомісячне грошове утримання, щомісячне довічне грошове утримання (від 14 грудня 2011 року № 18-рп/2011, пп. 3.2, 3.3, п. 1 р.ч.); рівень пенсії і щомісячного довічного грошового утримання (від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005); щомісячне довічне грошове утримання (від 18 червня 2007 року № 4-рп/2007, пп. 3.2, 3.3); фінансування щомісячного довічного грошового утримання суддів за рахунок коштів Державного бюджету України, а не Пенсійного фонду України (від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005, п. 7; від 18 червня 2007 року № 4-рп/2007, пп. 3.3; від 22 травня 2008 року № 10-рп/2008, пп. 7.7); недопустимість встановлення законом граничного розміру щомісячного довічного грошового утримання чи пенсії (від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005, п. 7; від 18 червня 2007 року № 4-рп/2007, пп. 3.2, 3.4; від 22 травня 2008 року № 10-рп/2008, пп. 7.5).

СТРАХОВІ ВИПЛАТИ — право застрахованих громадян, які потерпіли на виробництві від нещасного випадку або професійного захворювання, на відшкодування моральної шкоди за рахунок власника або уповноваженого ним органу (роботодавця) (від 8 жовтня 2008 року № 20-рп/2008, п. 5, 6).

СУД — залежність реалізації права на судовий захист від створення державою належних умов для діяльності судів (від 24 червня 1999 року № 6-рп/99, п. 3); щодо розміру заробітної плати працівників апарату судів (від 18 червня 2007 року № 4-рп/2007, пп. 3.5; від 22 травня 2008 року № 10-рп/2008, пп. 7.6); суддівське самоврядування (від 10 січня 2008 року № 1-рп/2008, пп. 5.1);

юрисдикція судів — межі юрисдикції Вишого арбітражного суду України (від 1 жовтня 1998 року № 13-рп/98, п. 3); недопустимість наділення суду повноваженням давати згоду на притягнення особи (включаючи і народного депутата України) до кримінальної відповідальності (від 11 липня 2000 року № 2-в/2000, пп. 3.2); підвідомчість будь-яких звернень фізичної особи щодо захисту своїх прав і свобод (неможливість відмовити у правосудді) (від 23 травня 2001 року № 6-рп/2001, п. 3); підвідомчість скарг на акти, що стосуються забезпечення обороноздатності держави, державної безпеки, зовнішньополітичної діяльності держави, збереження державної, військової і службової таємниці (від 23 травня 2001 року № 6-рп/2001, п. 4.1); підвідомчість скарг на акти і дії службових осіб органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури, суду (від 23 травня 2001 року № 6-рп/2001, п. 4.2); неможливість позасудового оскарження актів і дій суддів, які стосуються здійснення правосуддя (від 23 травня 2001 року № 6-рп/2001, п. 4.2); підвідомчість актів про призначення або звільнення посадових осіб Президентом України, Верховною Радою України (від 7 травня 2002 року № 8-рп/2002); підвідомчість господарським судам справ про визнання недійсними чинних нормативних і ненормативних актів (від 2 липня 2002 року № 13-рп/2002); визначення підсудності справ та строків звернення до суду (від 22 червня 2004 року № 13-рп/2004, п. 3); вирішення земельних спорів фізичних та юридичних осіб з органом місцевого самоврядування як суб'єктом владних повноважень (від 1 квітня 2010 року № 10-рп/2010, п. 5, п. 1 р.ч.);

— судовий контроль — судовий контроль досудового слідства (від 30 січня 2003 року № 3-рп/2003, п. 9, 10); судовий контроль за правомірністю порушення кримінальної справи (від 30 червня 2009 року № 16-рп/2009, пп. 3.2, п. 4, 6); судовий контроль за виконанням судових рішень (від 13 грудня 2011 року № 17-рп/2011, пп. 6.3);

фінансове забезпечення діяльності судів (від 11 березня 2010 року № 7-рп/2010); недопустимість скорочення видатків на фінансування судів (від 24 червня 1999 року № 6-рп/99; від 20 березня 2002 року № 5-рп/2002, п. 5); стале забезпечення фінансування судів (від 3 жовтня 2001 року № 12-рп/2001, п. 4); визначення окремо у Державному бюджеті України видатків на утримання судів (від 3 жовтня 2001 року № 12-рп/2001, п. 4; від 18 червня 2007 року № 4-рп/2007, пп. 3.5; від 11 березня 2010 року № 7-рп/2010, пп. 3.3, п. 1, 2 р.ч.; від 14 грудня 2011 року № 18-рп/2011, пп. 3.3).

СУДОВІ РІШЕННЯ — див.: виконання рішень суду.

ТРЕТЕЙСЬКИЙ СУД — виконання рішень третейських судів (від 24 лютого 2004 року № 3-рп/2004, п. 5, п. 1 р.ч.); завдання третейського суду (від 10 січня 2008 року № 1-рп/2008, п. 4); третейський розгляд не є правосуддям (від 10 січня 2008 року № 1-рп/2008, п. 4); третейське самоврядування не є тотожним суддівському самоврядуванню, громадським організаціям (від 10 січня 2008 року № 1-рп/2008, пп. 5.1, 5.2).

УПОВНОВАЖЕНИЙ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ З ПРАВ ЛЮДИНИ — кваліфікаційні вимоги до кандидата на посаду Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (від 18 квітня 2000 року № 5-рп/2000, п. 2); звернення до ВРЮ про наявність підстав для звільнення судді з посади, про факт дисциплінарного проступку судді Верховного Суду України або судді вищого спеціалізованого суду (від 21 травня 2002 року № 9-рп/2002, п. 7).

УСИНОВЛЕННЯ — різниця у віці між усиновлювачем та дитиною (від 3 лютого 2009 року № 3-рп/2009).

ФОНД ДЕРЖАВНОГО МАЙНА УКРАЇНИ — статус (від 1 липня 1998 року № 9-рп/98, п. 3).

ЦЕНЗ — віковий ценз (від 18 квітня 2000 року № 5-рп/2000; від 7 липня 2004 року № 14-рп/2004, пп. 4.1; від 18 вересня 2008 року № 18-рп/2008, пп. 3.1, 3.2); виборчий ценз (від 30 січня 2002 року № 2-рп/2002, пп. 4.1, 4.2).

ЦЕНТРАЛЬНА ВИБОРЧА КОМІСІЯ (ЦВК) — заборона звертатися до ЦВК зі скаргами, що стосуються підготовки і проведення виборів Президента України, у день голосування і наступні дні виборчого процесу, розглядати ЦВК такі скарги (від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009, пп. 3.6); повноваження ЦВК встановлювати порядок ведення Державного реєстру виборців (від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009, пп. 3.13).

ЦЕНТРАЛЬНІ ОРГАНИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ — утворення центральних органів виконавчої влади (від 6 липня 1998 року № 10-рп/98); реорганізація міністерств та інших центральних органів виконавчої влади (від 28 січня 2003 року № 2-рп/2003); участь Президента України у формуванні центральних органів виконавчої влади і регламентації їхньої діяльності (від 8 липня 2008 року № 14-рп/2008; від 2 жовтня 2008 року № 19-рп/2008, пп. 3.2; від 8 жовтня 2008 року № 21-рп/2008, пп. 2.2, 2.3); призначення і звільнення керівників центральних органів виконавчої влади (від 8 жовтня 2008 року № 21-рп/2008, пп. 2.3); повноваження Держфінпослуг щодо нагляду за страховою діяльністю (від 3 грудня 2008 року № 27-рп/2008).

ЦІНИ І ТАРИФИ — ціни і тарифи на житлово-комунальні та інші послуги (від 10 лютого 2000 року № 2-рп/2000); встановлення граничного рівня тарифу у сфері надання послуг щодо оформлення передплатних видань та доставки їх передплатникам (від 16 березня 2004 року № 6-рп/2004, п. 6, 7); допустимість регулювання законом мінімальної ціни на цукор (від 15 квітня 2004 року № 10-рп/2004, п. 3, 4).

ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ — можливість настання відповідальності (від 9 лютого 1999 року № 1-рп/99, п. 2); невизначеність мети призначення смертної кари як виду відповідальності (від 29 грудня 1999 року № 11-рп/99, п. 5); принцип індивідуалізації юридичної відповідальності (від 2 листопада 2004 року № 15-рп/2004, п. 4, 5); призначення судом більш м'якого покарання (від 2 листопада 2004 року № 15-рп/2004); принцип справедливості покарання (від 2 листопада 2004 року № 15-рп/2004, п. 5);

окремі суб'єкти відповідальності — відповідальність юридичних осіб (від 9 лютого 1999 року № 1-рп/99, п. 3; від 30 травня 2001 року № 7-рп/2001); відповідальність держави перед людиною за свою діяльність (від 30 травня 2001 року № 7-рп/2001, п. 2); відповідальність органів дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури і суду за завдану громадянам матеріальну і моральну шкоду незаконними діями цих органів (від 3 жовтня 2001 року № 12-рп/2001, п. 4, 5); конституційна відповідальність Президента України (від 10 грудня 2003 року № 19-рп/2003, п. 4, пп. 1.2 р.ч.);

кримінальна відповідальність (від 27 жовтня 1999 року № 9-рп/99, п. 2, 3, п. 1 р.ч.; від 26 січня 2011 року № 1-рп/2011); притягнення до кримінальної відповідальності (від 27 жовтня 1999 року № 9-рп/99, п. 3, п. 1 р.ч.); смертна кара як вид покарання (від 29 грудня 1999 року № 11-рп/99); недопустимість наділення суду повноваженням давати згоду на притягнення особи до кримінальної відповідальності (від 11 липня 2000 року № 2-в/2000, пп. 3.2); встановлення в законі єдиних засад застосування кримінальної відповідальності (від 2 листопада 2004 року № 15-рп/2004, пп. 4.2); заміна смертної кари довічним позбавленням волі (від 26 січня 2011 року № 1-рп/2011, п. 4, 5, п. 1 р.ч.);

адміністративна відповідальність — притягнення народного депутата України до адміністративної відповідальності (від 10 квітня 2003 року № 7-рп/2003, п. 2, 4, пп. 1.3 р.ч.); адміністративна відповідальність у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху (від 22 грудня 2010 року № 23-рп/2010).

ЮРИДИЧНІ ОСОБИ — порядок підписання зовнішньоекономічних договорів (від 26 листопада 1998 року № 16-рп/98); можливість надання зворотної дії в часі законам у разі, якщо вони пом'якшують або скасовують відповідальність юридичних осіб (від 9 лютого 1999 року № 1-рп/99, п. 3, п. 1 р.ч.); утворення профспілок (від 18 жовтня 2000 року № 11-рп/2000); відповідальність юридичних осіб (від 30 травня 2001 року № 7-рп/2001); оподаткування підприємств з іноземними інвестиціями (від 29 січня 2002 року № 1-рп/2002; від 14 березня 2002 року № 3-уп/2002); запровадження порядку грошових взаєморозрахунків на енергоринку з використанням розподільчих рахунків в установах уповноваженого банку (від 12 лютого 2002 року № 3-рп/2002); охоронюваний законом інтерес акціонера, акціонерного товариства (від 1 грудня 2004 року № 18-рп/2004, п. 4, п. 2 р.ч.); права і законні інтереси кредиторів суб'єктів господарювання у комунальному секторі економіки (від 20 червня 2007 року № 5-рп/2007, пп. 3.1); усунення члена виконавчого органу товариства від виконання своїх обов'язків (від 12 січня 2010 року № 1-рп/2010).